

Praksisundersøgelse 2009

Bevilling af personlige tillæg til folkepensionister

Indhold

1. Baggrund og formål for praksisundersøgelsen	1
2. Metode og afgrænsning	3
2.1. Metode for praksisundersøgelsen.....	3
2.2. Udvælgelse af sager.....	3
2.3. Interne retningslinjer	4
3. Resumé og anbefalinger	5
3.1. Resumé	5
3.2. Anbefalinger	5
4. Høringssvar	6
5. Retsgrundlag	8
5.1. Personligt tillæg	8
5.1.1. Bestemmelsens tilblivelse.....	8
5.1.2. Personligt tillæg og dertil svarende for andre end folkepensionister	8
5.1.3. Støtte efter anden lovgivning.....	8
5.1.4. Rimelig og nødvendig udgift.....	9
5.1.5. Økonomisk vurdering.....	9
5.2. Tilbagebetaling.....	11
5.2.1. Hovedregel	11
5.2.2. Undtagelser	11
5.2.3. Uforsvarlig økonomi	11
5.2.4. Indenfor kortere tid.....	12
5.2.5. Dobbeltforsørgelse	12
5.2.6. Krav om samtidighed.....	12
5.2.7. Tilbagebetalingsbekendtgørelsen	12
5.3. Retsgrundlag i øvrigt.....	13
5.3.1. Retssikkerhedslovens § 69	13
5.3.2. Fast forvaltningsretligt princip	13
5.3.3. Henvisninger til lovbestemmelser	14
6. Resultater	15
6.1. Hvad søges der personligt tillæg til	15
6.2. Krav om tilbagebetaling	15
6.3. Samlet set rigtig.....	16
6.4. Sagsoplysning.....	16
6.5. Betingelser	17
6.6. Betingelser for tilbagebetalingskrav	17
6.7. Formaliteten	18
6.8. Kommunernes retningslinjer.....	20
7. Den materielle vurdering	21
7.1. Rigtige afgørelser	21
7.1.1. Karakter af skøn under regel.....	21
7.2. Forkerte afgørelser	22
7.2.1. Afgørelser i strid med Ankestyrelsen praksis	22
7.2.2. Afgørelse, der ville være blevet ændret til gunst for borgeren.....	22
7.2.3. Afgørelser, der ville være blevet ændret til ugunst for borgeren	22
7.2.4. Hjemvisning.....	23
7.2.5. Alternative afgørelser	23
7.3. Sagsoplysning.....	24
7.3.1. Ingen eller kun enkelte mindre væsentlige oplysninger manglede.....	24

7.3.2. Flere og/eller væsentlige eller afgørende oplysninger manglede	25
7.4. De materielle betingelser, bortset fra de økonomiske	25
7.4.1. De materielle betingelser var opfyldte i høj eller nogen grad.....	25
7.4.2. De materielle betingelser var opfyldte i ringe grad eller ikke.....	26
7.5. De økonomiske betingelser.....	26
7.5.1. De økonomiske betingelser var opfyldte i høj eller nogen grad.....	26
7.5.2. De økonomiske betingelser var opfyldte i ringe grad eller ikke	26
7.6. Betingelser for tilbagebetalingskrav	27
7.6.1. Tilbagebetalingskrav stillet – betingelser opfyldte	28
7.6.2. Tilbagebetalingskrav ikke stillet – betingelser opfyldte.....	28
7.6.3. Tilbagebetalingskrav stillet – betingelser ikke opfyldte.....	28
7.6.4. Tilbagebetalingskrav stillet – uafklaret om betingelser var opfyldte.....	29
7.7. Retningslinjer.....	29
7.7.1. I høj grad i overensstemmelse med retningslinjerne	29
7.7.2. I nogen eller ringe grad i overensstemmelse med retningslinjerne.....	29
7.7.3. Ikke i overensstemmelse med retningslinjerne.....	30
8. Den formelle vurdering	31
8.1. Afgørelsens form og klarhed	31
8.2. Hjemmelsgrundlaget	31
8.3. Klageadgang.....	32
9. Kommunernes retningslinjer	34
9.1. Generelt om interne retningslinjer	34
9.2. Lovgivning og praksis fra Ankestyrelsen	34
9.3. Værdien af interne retningslinjer	34
9.4. Interne retningslinjers betydning for afgørelsernes rigtighed	35
9.5. Vejledende rådighedsbeløb.....	35
9.6. Ikast-Brande Kommune	36
9.6.1. Samlevende eller ægtefæller.....	36
9.6.2. Faste udgifter.....	36
9.6.3. Egenbetaling efter § 14 a	37
9.6.4. Det ansøgtes rimelighed/nødvendighed	37
9.7. Viborg Kommune.....	37
9.7.1. Uforudsigelig.....	37
9.7.2. Sagens oplysning.....	38
9.7.3. Rådighedsbeløb	38
9.7.4. Faste udgifter.....	38
9.7.5. Særligt om medicinudgifter.....	39
9.7.6. Faste takster (skøn under regel).....	39
9.7.7. Diabeteskost	40
9.7.8. Skøn under regel	40
9.7.9. Tilbagebetaling.....	40
9.7.10. Subsidiær ydelse.....	40
9.8. Struer Kommune	41
9.9. Holstebro Kommune.....	41
9.10. Hedensted Kommune	42
9.11. Herning Kommune	42
Bilag 1 – Måleskema	43
Bilag 2 – Indkaldelsesbrev.....	46
Bilag 3 – Liste over anvendte principafgørelser m.v.	49

1. Baggrund og formål for praksisundersøgelsen

Det Sociale Nævn ved Statsforvaltningen Midtjylland har i 2009 gennemført en praksisundersøgelse af kommunale afgørelser om bevilling af personlige tillæg til folkepensionister efter pensionslovens § 14, stk. 1.

Fokus i undersøgelsen har været, om betingelserne for bevilling af personlige tillæg til folkepensionister efter pensionslovens § 14, stk. 1, var opfyldte, herunder om der var grundlag for at kræve tilbagebetaling.

Den Sociale Ankestyrelse [Ankestyrelsen] offentliggjorde i januar 2003 en praksisundersøgelse, der omfattede ca. 100 sager vedrørende personligt tillæg.

Det Sociale Nævn, Statsamtet Ribe, fulgte op på Ankestyrelsens praksisundersøgelse og offentliggjorde i december 2003 en praksisundersøgelse, der omfattede 24 sager vedrørende personligt tillæg.

Det Sociale Nævn, Statsamtet Ribe, fulgte derefter op på praksisundersøgelsen fra december 2003 og offentliggjorde i februar 2005 en praksisundersøgelse, der omfattede 13 sager om personligt tillæg og 28 afgørelser om hjælp til sygebehandling, jf. aktivloven.

Sagerne i de tre praksisundersøgelser vedrørte - modsat denne praksisundersøgelse - bevillinger, delvise bevillinger og afslag.

De gennemgående anbefalinger i de tre praksisundersøgelser var som følger:

Materiel vurdering:

- Kommunerne skal altid behandle ansøgninger om personligt tillæg efter en konkret, individuel vurdering af pensionistens økonomiske forhold.
- Kommunerne skal træffe afgørelse om tilbagebetaling af personligt tillæg i overensstemmelse med Ankestyrelsens offentliggjorte praksis.

Formalitetsvurdering:

Kommunerne må i videre omfang sikre,

- at sagerne er tilstrækkeligt oplyst med henblik på at foretage en konkret, individuel vurdering af pensionistens samlede økonomiske forhold og med henblik på en vurdering af, om pensionistens forhold er særlig vanskelige,
- at der gives en skriftlig afgørelse med begrundelse – medmindre afgørelsen fuldt ud giver pensionisten medhold – og med angivelse af de hovedhensyn, der har været bestemmende for skønsudøvelsen,
- at der gives en skriftlig afgørelse med klagevejledning til pensionisten,
- og at notatpligten efter offentlighedslovens § 6 overholdes.

Det kan dermed konstateres, at det er de samme anbefalinger, der gentages i alle tre praksisundersøgelser, der offentliggøres i løbet af 25 måneder.

Baggrunden for valget af emnet for denne praksisundersøgelse har derfor været, om anbefalingerne til kommunerne er forskellige fra dem i de ovenfor beskrevne praksisundersøgelser, eller om anbefalingerne i 2009 viser sig at være mere eller mindre identiske.

Praksisundersøgelser udarbejdes som led i Nævnets forpligtelse efter retssikkerhedslovens § 78, stk. 1, til indenfor sit område at koordinere, at afgørelser, som kan indbringes for Nævnet, træffes i overensstemmelse med lovgivning og praksis. Koordineringsopgaven foretages i samarbejde med Ankestyrelsen.

Formålet med praksisundersøgelser er at give kommunerne råd og vejledning og dermed sikre ensartethed i behandlingen af sagerne.

Undersøgelsen er udarbejdet af fuldmægtig Jens Ottosen Nielsen, fuldmægtig Malene Spangberg og fuldmægtig Susanne Andersen. Henvendelser om undersøgelsen kan ske til disse medarbejdere i nævnssekretariatet.

2. Metode og afgrænsning

2.1. Metode for praksisundersøgelsen

Sagerne er gennemgået i forhold til det materielle indhold, dvs. hvorvidt sagerne er i overensstemmelse med lovgivning og praksis på området.

Der er endvidere foretaget en formalitetsvurdering af sagerne, dvs. hvorvidt de formelle regler er overholdt, herunder de forvaltnings- og retssikkerhedsmæssige regler.

I forbindelse med ovenstående er der anvendt et måleskema. Dette skema er inddelt i 6 afsnit:

- 1 Grundoplysninger
- 2 Oplysninger om kommunens afgørelse
- 3 Den materielle vurdering af kommunens afgørelse
- 4 Vurdering af formelle regler
- 5 Bemærkninger til sagen
- 6 Vurdering af kommunens generelle retningslinjer

Måleskemaet kan ses som bilag 1.

Der er foretaget en prøvemåling af 3 sager i samarbejde med Ankestyrelsen for at sikre en ensartet vurdering af sagerne. De øvrige sager er vurderet af alle 3 fuldmægtige.

2.2. Udvælgelse af sager

Der er indkaldt 14 sager fra hver af de 6 deltagende kommuner. Der er således indkaldt i alt 84 sager. Følgende kommuner har deltaget i undersøgelsen: Hedensted, Herning, Holstebro, Ikast-Brande, Struer og Viborg. Kommunerne er udvalgt af Ankestyrelsen.

Én kommune kunne ikke fremskaffe 14 sager.

Kommunerne har til undersøgelsen indsendt i alt 78 sager med følgende fordeling:

Hedensted	14 sager
Herning	14 sager
Holstebro	14 sager
Ikast-Brande	14 sager
Struer	8 sager
Viborg	14 sager

I forbindelse med indkaldelsen af sagerne er kommunerne blevet bedt om at fremsende samtlige sagens akter. Der er ikke efterfølgende anmodet om yderligere akter, hvilket også fremgår af indkaldelsesbrevet. Sagerne er derfor alene vurderet på baggrund af det foreliggende materiale.

I indkaldelsesbrevet af 4. marts 2009 er kriterierne for undersøgelsen beskrevet. Det fremgår, at kommunerne skulle indsende 14 sager, hvor der udelukkende var bevilget personligt tillæg efter pensionslovens § 14, stk. 1. Undersøgelsen omfatter ikke sager, hvori der er ydet tillæg i medfør af pensionslovens § 14, stk. 2-3, eller § 14 a. Undersø-

gelsen omfatter heller ikke § 14, stk. 1-sager, hvori det bevilgede tillæg er ydet til pensionistens egenbetaling, som en afledt følge af en bevilling efter pensionslovens § 14 a, stk. 1, om helbredsudgifter. Det er blevet understreget, at sagerne ikke måtte være påklagede og videresendte til Nævnet med henblik på behandling.

Det fremgår endeligt af indkaldelsesbrevet at for at sikre en tilfældig udvælgelse af sagerne, skulle kommunerne udvælge sagerne således, at første sag vedrørte den nyeste afgørelse truffet før 15. januar 2009, den anden sag vedrørte den næstnyeste afgørelse truffet før 15. januar 2009 og så fremdeles, indtil de 14 sager var fundet.

Indkaldelsesbrevet kan ses som bilag 2.

Der har været tilfælde, hvor sager er blevet returneret til kommunerne, idet sagerne ikke opfyldte de opstillede kriterier.

Der har været tale om mange sager, hvor borgeren ikke var folkepensionist.

Desuden har der været tale om flere sager, hvor der var bevilget egenbetaling som en afledt følge af en bevilling i medfør af pensionslovens § 14 a, stk. 1, om helbredsudgifter.

Endelig har der været flere sager, hvor kommunen havde givet afslag.

I ovenstående tilfælde, hvor kommunerne har indsendt sager, der ikke opfyldte kriterierne, er der bedt om erstatningssager fra de respektive kommuner.

Én enkelt sag er udgået af undersøgelsen, da det først ved målingen af sagen blev konstateret, at to sager på samme person indeholdte identiske akter.

2 sager er udgået af undersøgelsen, fordi afgørelserne var truffet før 1. januar 2003, hvor pensionslovgivningen blev revideret.

Endelig skal der gøres opmærksomt på, at der ved gennemgangen af sagerne ikke har medvirket læge- eller tandlægekonsulent.

2.3. Interne retningslinjer

Nævnet har ligeledes bedt kommunerne indsende en kopi af interne retningslinjer for bevilling af personlige tillæg efter pensionsloven og bevilling af hjælp i særlige tilfælde i henhold til aktivloven.

Det Sociale Nævn har gennemgået de indsendte retningslinjer med henblik på en vurdering af rigtigheden i forhold til lovgivning og Ankestyrelsens praksis. Nævnets bemærkninger til retningslinjerne er beskrevet i afsnit 9, "Retningslinjer".

4 kommuner havde interne retningslinjer for bevilling af personlige tillæg efter pensionslovgivningen. Desuden oplyste en kommune, at der arbejdes på sagen.

3. Resumé og anbefalinger

3.1. Resumé

Gennemgangen af sagerne viser, at 43 % af sagerne vurderes at være rigtige. Det vil sige, at afgørelsen samlet set er fundet i overensstemmelse med regler og praksis. I de sager blev den ansøgte genstand fundet rimelig og nødvendig, og folkepensionisten havde ikke selv mulighed for at afholde udgiften.

57 % af sagerne ville blive ændret eller hjemvist, hvis det havde været en klagesag.

Et stort problem er utilstrækkelig sagsoplysning, idet der i 36 % af sagerne manglede flere og/eller væsentlige eller afgørende oplysninger.

Et andet problem er, at den materielle betingelse om, at det ansøgte skal være rimeligt/nødvendigt, ikke vurderedes opfyldt i 29 % af sagerne.

Med hensyn til de økonomiske betingelser vurderedes disse ikke opfyldte i 51 % af sagerne.

I 80 % af sagerne fik borgeren en skriftlig afgørelse.

I 37 % af sagerne var der problemer vedrørende formelle krav til sagsbehandlingen, særligt i forhold til kommunernes klagevejledninger.

Kun 2 af de deltagende kommuner har udarbejdet egentlige retningslinjer for bevilling af personlige tillæg. 2 andre kommuner har indsendt beslutningsreferater, hvoraf de vejledende rådighedsbeløb fremgår.

3.2. Anbefalinger

Det anbefales, at kommunerne i højere grad oplyser sagerne, således at der kan træffes korrekte afgørelser.

Dette indbefatter, at kommunerne skal vurdere, om det ansøgte er rimeligt/nødvendigt, og, såfremt det er tilfældet, foretage en samlet vurdering af indtægtsforholdene sammenholdt med størrelsen af de rimelige og nødvendige udgifter.

Med hensyn til det formelle skal det påpeges, at kommunerne, når ansøger ikke får fuldt ud medhold, skal begrunde afgørelsen og vedlægge korrekt klagevejledning.

Det vurderes på baggrund af ovenstående, at anbefalingerne i denne praksisundersøgelse stort set er identiske med de anbefalinger, som er givet i tidligere praksisundersøgelser, udarbejdet af Den Sociale Ankestyrelse og Statsamtet Ribe.

4. Hørings svar

Nævnet har den 28. oktober 2009 sendt udkastet til rapporten til høring i de deltagende kommuner samt Ankestyrelsen.

Nævnet har modtaget høringssvar fra Ankestyrelsen, Hedensted Kommune, Herning Kommune, Holstebro Kommune og Viborg Kommune.

Ankestyrelsen har indsendt en del bemærkninger til rapporten. Bemærkningerne er forslag til både indholdsmæssige og redaktionelle ændringer.

Ankestyrelsen bemærkninger er i det omfang, de er fundet hensigtsmæssige, indarbejdede i rapporten.

Hedensted Kommune har oplyst, at kommunen ikke har nedskrevne, interne retningslinjer. Der er i gruppen af sagsbehandlere på området aftalt mundtlige retningslinjer for bevilling af ydelserne. Aftalerne sker på teammøder og kvalificeres bl.a. af arbejdsgangsanalyser som løbende udarbejdes og tilpasses området.

Herning Kommune har indsendt kommunens retningslinjer for bevilling af personlige tillæg, idet det skyldes en misforståelse, at retningslinjerne ikke blev indsendt tidligere.

Desuden oplyser kommunen, at de bemærkninger, som Nævnet har til de udtagne sager, vil blive taget til efterretning og indarbejdet i arbejdsgangen fremover. Ligeledes vil rapport og bemærkninger blive drøftet i sagsbehandlergruppen med henblik på visse ændringer.

Nævnet skal hertil oplyse, at retningslinjer indsendt i høringsfasen ikke vil blive inddraget i rapporten.

Holstebro Kommune har tidligt i høringsfasen indsendt retningslinjer, og det oplyses, at de ikke er indsendt tidligere grundet en misforståelse. Kommunen oplyser, at retningslinjerne tilrettes løbende og vil blive tilrettet efter denne praksisundersøgelse.

Kommunen har efterfølgende indsendt en revideret udgave af retningslinjerne. I den forbindelse påpeges nogle konkrete tiltag, som kommunen nu har sat i værk, ligesom det generelt bemærkes, at praksisundersøgelsen har været medvirkende til at sætte ekstra fokus på sagsgangene og øget bevidsthed om god sagsbehandling.

Nævnet skal også hertil oplyse, at retningslinjer indsendt i høringsfasen ikke vil blive inddraget i rapporten.

Viborg Kommune har indsendt bemærkninger til afsnit 9.7.3., idet kommunen oplyser, at i praksis vurderes ansøgningerne altid ud fra det vejledende rådighedsbeløb og fraviges i tilfælde, hvor sagens omstændigheder nødvendiggør dette.

Desuden har kommunen bemærkninger til afsnit 9.7.4., idet kommunen er uenig i en bemærkning vedrørende udgifter til bil.

Kommunen påpeger, at ved at bosætte sig i et meget afsidesliggende geografisk område kan der forventes ekstra udgifter til transport. Omvendt er boligudgiften generelt lavere end i et bymæssigt område.

Endvidere gør kommunen opmærksom på, at Midttrafik "Midttur" har et dør-til-dør tilbud som supplement til den kollektive trafik for alle i Midttrafiks område. "Midttur" er en blanding af buskørsel og taxakørsel, hvor borgeren bliver hentet på bopælen og kørt til bestemmelsesstedet. Prisen er reduceret i forhold til taxakørsel. Ordningen skal kompensere for, at den kollektive trafik i tyndt befolkede områder kan være begrænset.

Nævnet skal hertil bemærke, at den oprindelige bemærkning er omformuleret i henhold til Ankestyrelsens anbefaling. Desuden er "Midttur" forbeholdt borgere i kommuner, der har tilmeldt sig ordningen.

5. Retsgrundlag

I det følgende gennemgås regler og relevante dele af Ankestyrelsens praksis vedrørende personligt tillæg.

5.1. Personligt tillæg

Pensionslovens § 14, stk. 1

Personligt tillæg kan udbetales til folkepensionister, hvis økonomiske forhold er særlig vanskelige. Kommunen træffer afgørelse herom efter en nærmere konkret og individuel vurdering af pensionistens økonomiske forhold.

5.1.1. Bestemmelsens tilblivelse

I forbindelse med førtidspensionsreformen fremsatte socialministeren i december 2000 et forslag til ændring af lov om social pension m.fl., L 137, der blev vedtaget ved 3. behandlingen i folketinget den 3. april 2001 og offentliggjort som lov nr. 285 af 25. april 2001.

Loven trådte i kraft pr. 1. januar 2003 og indeholder den stadig gældende formulering om personligt tillæg til folkepensionister.

Praksisundersøgelsen vedrører derfor sager, hvori der er truffet afgørelse den 1. januar 2003 eller derefter. Om undersøgelsens afgrænsning i øvrigt; se afsnit 2, "Metode og afgrænsning".

5.1.2. Personligt tillæg og dertil svarende for andre end folkepensionister

Førtidspensionister, der har fået tilkendt førtidspension før 1. januar 2003, kan fortsat ydes personligt tillæg, herunder et supplement til pensionen, jf. førtidspensionslovens § 17, stk. 2. Forannævnte er senest fastslået i en principafgørelse fra Ankestyrelsen, 33-09, hvor Ankestyrelsen fandt, "at ansøgning om supplement til brøkpension i sager, hvor der var tilkendt førtidspension før 1. januar 2003, fortsat skulle behandles efter reglerne i lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v., herunder reglerne om personligt tillæg i lovens § 17, stk. 2".

Førtidspensionister, der har fået tilkendt førtidspension efter 1. januar 2003 og har været udsat for en social begivenhed, kan ydes hjælp til enkeltudgifter, jf. aktivlovens § 81. Denne persongruppe kan endvidere ydes supplement til førtidspension, jf. aktivlovens § 27 a.

Andre, der har været udsat for en social begivenhed, kan ydes hjælp til enkeltudgifter, jf. aktivlovens § 81. Ligeledes kan udlændinge, der har været udsat for en social begivenhed, ydes hjælp til enkeltudgifter, jf. integrationslovens § 35.

5.1.3. Støtte efter anden lovgivning

Det gælder for pensionslovens § 14, stk. 1, førtidspensionslovens § 17, stk. 2, og aktivlovens §§ 27 a og 81, at bestemmelserne er subsidiære, dvs. at det økonomiske behov ikke kan afhjælpes gennem private midler eller støtte efter anden lovgivning.

Princippet ses bl.a. fastslået i en principafgørelse fra Ankestyrelsen, P-1-94, hvor styrelsen udtalte, at "Ydelse af personligt tillæg forudsatte, at det økonomiske behov ikke kan afhjælpes gennem enten private midler eller støtte efter anden lovgivning. Boligydelse efter lov om individuel boligstøtte skulle derfor medregnes ved opgørelsen af det økonomiske behov, uanset en del af boligydelsen udbetaltes som lån".

Det forhold, at bestemmelserne er subsidiære, afskærer dog ikke muligheden for at bevilge personligt tillæg til egenbetalingen til eksempelvis varme, jf. en principafgørelse fra Ankestyrelsen, P-8-03, hvor "Ankestyrelsen var enig med det sociale nævn i, at der kunne ydes personligt tillæg til egenbetaling af varmeregning, hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt. Kommunen havde således ikke været berettiget til at give afslag på personligt tillæg med henvisning til, at reglerne om varmetillæg måtte betragtes som udtømmende".

5.1.4. Rimelig og nødvendig udgift

Det fremgår ikke udtrykkeligt af pensionslovens § 14, stk. 1, at personligt tillæg alene kan bevilges, såfremt den udgift, hvortil der ansøges om hjælp, er rimelig og nødvendig.

I Ankestyrelsens praksis er det dog ved flere lejligheder fastslået, at det er en selvstændig betingelse, jf. senest P-10-06, hvor det blev fastslået, at en førtidspensionist ikke havde ret til personligt tillæg til hjemtransport af syg ægtefælle fra et udenlandsk hospital, "da der skulle ... være tale om en rimelig og nødvendig udgift, som pensionisten ikke selv kunne afholde".

5.1.5. Økonomisk vurdering

Det fremgår af pensionslovens § 14, stk. 1, at personligt tillæg kan ydes, hvis folkepensionistens økonomiske forhold er særlig vanskelige. Vurderingen af de økonomiske forhold skal bero på en konkret og individuel vurdering i den enkelte sag.

Kravet om en konkret og individuel vurdering af de økonomiske forhold kan ikke tilside-sættes endsige behandles stedmoderligt, hvilket en principafgørelse på et tilgrænsende retsområde, supplement til førtidspension, jf. aktivlovens § 27 a, illustrerer: I principafgørelse A-25-08 blev sagen hjemvist til kommunen, der "skulle foretage en fornyet vurdering af supplement til brøkdelspension, idet det ikke fremgik af kommunens afgørelse, at der var foretaget en konkret og individuel vurdering af ansøgers økonomiske forhold". Det bidrog dog også til hjemvisningen, at Nævnet vurderede, at det beregnede rådighedsbeløb ikke var tilstrækkeligt uden samtidig at give en begrundelse for denne vurdering.

Den konkrete og individuelle vurdering af de økonomiske forhold foretages ved at lave en såkaldt rådighedsbeløbsberegning. I den forbindelse akkumuleres alle nettoindtægter; den samlede indtægt fratrækkes herefter de akkumulerede, rimelige, faste udgifter, jf. eksempelvis en principafgørelse fra Ankestyrelsen, P-22-02, der bl.a. fastslog, at det ikke kunne pålægges kommunen at medtage ansøgerens udgift til en ulykkesforsikring i rådighedsbeløbsberegningen.

Det er ikke fastslået ved lov, hvor stort rådighedsbeløbet skal være pr. person i husstanden. Den skønsmæssige vurdering skal således foretages på baggrund af de konkrete forhold i den enkelte sag.

På tilgrænsende retsområder har Ankestyrelsen dog bl.a. i principafgørelsen I-1-04 fundet, at kommunens vurdering af, at en familie bestående af to voksne og fem hjemmeboende børn under 18 år med et rådighedsbeløb på ca. 6.400 kr. pr. måned ikke var berettiget til hjælp til høfebermedicin, jf. integrationslovens § 36, ikke kunne tilsidesættes. Det var i den forbindelse ikke uden betydning, at udgiften til det ansøgte, høfebermedicin, udgjorde 50 kr.

I en anden principafgørelse, A-22-07, fastslog Ankestyrelsen, at "bedømmelsen af, og i givet fald hvor meget, der kunne udbetales som løbende hjælp til brøkdelspension efter aktivlovens bestemmelser om hjælp til visse persongrupper, beroede på en konkret vurdering af ansøgers økonomiske forhold, herunder indtægter og faste udgifter. Efter en konkret vurdering kunne der således ikke ydes supplerende kontanthjælp til en ansøger, som havde et rådighedsbeløb på 3.163 kr. månedligt". "Ansøger modtog på tidspunktet for kommunens afgørelse brutto 8.674 kroner i førtidspension, svarende til netto 6.609 kroner. De faste godkendte månedlige udgifter blev udregnet til 3.446 kroner. Rådighedsbeløbet var således på 3.163 kroner om måneden".

I den seneste udgave af Nyt fra Ankestyrelsen, 2009:3, er der på side 26 ff. nærmere redegjort for tendenser i afgørelser efter lov om aktiv socialpolitik. Både Beskæftigelsesankenævnene og De Sociale Nævn indsender som led i praksiskoordineringen afgørelser af principiel eller generel betydning til Ankestyrelsen, der i tidsskriftet offentliggør de tendenser, der kan udledes af de indsendte afgørelser. I sag nr. 12, side 33 f., er der redegjort for en sag, hvor Nævnet ikke fandt grundlag for at tilsidesætte kommunens afgørelse om, at ansøger ikke var berettiget til yderligere supplement til brøkpension, idet rådighedsbeløbet efter afholdelse af rimelige og nødvendige faste udgifter var på 2.611 kr. pr. måned. Nævnet var enig med kommunen i, at ansøgers udgifter skulle deles med samleveren. Ankestyrelsen havde ikke på baggrund af de foreliggende oplysninger bemærkninger til sagen og henviste til, at Nævnet havde foretaget en konkret vurdering.

Ovenstående viser, at rådighedsbeløbet i de socialretlige sager skal være yderst beskedent, førend en ankeinstans kan tilsidesætte en kommunes vurdering af, at ansøgeren ikke er berettiget til tillæg eller enkelttydelser. Omvendt kan den beskrevne praksis ikke danne grundlag for at anvende en fast beløbsgrænse til angivelse af, hvad rådighedsbeløbet som minimum skal udgøre. Det vil fortsat være påkrævet, at de enkelte sager afgøres konkret og individuelt.

I en enkelt principafgørelse, O-73-95, ses Ankestyrelsen dog at have fundet, at kommunens interne regel, hvorefter udgiften til underhold fast udgjorde 2.000 kr., måtte anses for at være ulovlig, og Ankestyrelsen var dernæst enig med Nævnet i, at det måtte betragtes som "åbenbart urimeligt", når forvaltningen alene ville overlade ansøger et månedligt underholdsbeløb på 2.000 kr.

Ankestyrelsens vurdering af førstnævnte, der svarer til at sætte det individuelle skøn under regel, synes forudsigelig, medens sidstnævnte må medføre, at der findes en gråzone, hvor kommunens skønsmæssige vurdering ikke kan tilsidesættes, eller hvor vurderingen konkret må betragtes som "åbenbar urimelig".

Ved begrebet "skøn under regel" forstås, at der ikke foretages en konkret og individuel vurdering, men i stedet anvendes en absolut grænse, her en beløbsgrænse.

5.2. Tilbagebetaling

Kommunalbestyrelsen kan undtagelsesvis træffe beslutning om tilbagebetaling af personlige tillæg. Tilbagebetaling kan kræves,

- 1) når der må ydes personligt tillæg på grund af uforvarlig økonomi,
- 2) når der på det tidspunkt, da der ydes personligt tillæg, foreligger forhold, der viser, at pensionisten i løbet af kortere tid vil være i stand til at tilbagebetale hjælpen, eller
- 3) når en pensionist, der har modtaget personligt tillæg, senere får udbetalt et beløb, der dækker samme tidsrum og samme formål som det personlige tillæg.

Stk. 2. I de tilfælde, der er nævnt i stk. 1, nr. 1-2, kan tilbagebetaling kun kræves, hvis kommunalbestyrelsen ved ydelsen af personligt tillæg har gjort pensionisten bekendt med tilbagebetalingspligten.

5.2.1. Hovedregel

Det følger modsætningsvist af pensionslovens § 43, stk. 1, 1. pkt., at hovedreglen er, at kommunen ikke kan træffe beslutning om tilbagebetaling af et bevilget personligt tillæg.

Det ses da også, at kommunerne kun i 23 % af de undersøgte sager har truffet afgørelse om tilbagebetaling, se herom i afsnit 6, "Resultater".

5.2.2. Undtagelser

Pensionslovens § 43, stk. 1, 2. pkt., indeholder tre undtagelser fra hovedreglen, idet tilbagebetaling undtagelsesvis kan kræves på grund af pensionistens uforvarlige økonomi, pensionistens tilbagebetalingsevne indenfor kortere tid eller når pensionisten senere får udbetalt et beløb, der dækker samme tidsrum og formål som tillægget (dobbeltforsørgelse).

Uanset hvor hensigtsmæssigt og næstekærligt det kan forekomme, så er det dog et ufravigeligt krav for at kræve tilbagebetaling, at ansøgeren også er berettiget til personligt tillæg.

Denne problemstilling havde Ankestyrelsen anledning til at tage stilling til i en sag, der er offentliggjort som principafgørelse P-12-03, hvori Ankestyrelsen fastslog, at der ikke var hjemmel til at kræve tilbagebetaling af personligt tillæg, ydet til dækning af udgifter til flytning og etablering, da der var tale om en fejludbetaling. Ankestyrelsen lagde vægt på, at kommunen havde været klar over, at der ikke var grundlag for at yde personligt tillæg, og at beløbet i øvrigt var modtaget i god tro. Kommunen måtte således ikke agere som en bank, der ydede et rentefrit lån mod tilbagebetaling.

5.2.3. Uforvarlig økonomi

Ankestyrelsens praksis vedrørende betingelsen "uforsvarlig økonomi" er beskeden på pensionslovens område. Det ses dog fastslået i P-1-04, at "kommunen kunne ikke kræve tilbagebetaling af personligt tillæg som følge af uforvarlig økonomi, når pensionisten på grund af svær psykisk lidelse ikke selv havde kunnet varetage sine personlige og økonomiske interesser. Ved vurderingen af, om der forelå uforvarlig økonomi, skulle kommunen således tage hensyn til, om pensionisten ved fornuftig tilrettelæggelse af sine økonomiske og personlige forhold kunne have afholdt udgiften selv. Der forelå ikke uforvar-

lig økonomi, hvis borgeren var forhindret i at varetage sine økonomiske og personlige interesser".

På det tilgrænsende retsområde, aktivlovens § 93, stk. 1, nr. 1, er der truffet afgørelse om, at indfrielse af ikke-forfalden gæld må anses for uforsvarlig økonomi, jf. en principafgørelse fra Ankestyrelsen, 168-09.

5.2.4. Indenfor kortere tid

Pensionsloven er tavs for så vidt angår spørgsmålet om, hvor langt et tidsrum begrebet "kortere tid" dækker over. Umiddelbart er det nærmeste, man kan komme en begrebsafklaring at finde i principafgørelsen O-13-93, hvor Ankestyrelsen "i en sag om tilbagebetaling fandt ..., at det i en konkret situation ikke kunne afvises, at 3/4 år kunne betragtes som "kortere tid"".

5.2.5. Dobbeltforsørgelse

Tilbagebetalingskrav, der rejses som følge af såkaldt dobbeltforsørgelse, kræver, at det senere udbetalte beløb skal tilkomme pensionisten selv, at den dobbelte forsørgelse opgøres måned for måned, jf. begrebet "samme tidsrum", og at de to ydelser udbetales med henblik på at dække den samme situation, jf. begrebet "samme formål".

Henset til, at praksis på området er beskedent, og at bestemmelsen ikke er anvendt i én eneste af sagerne i praksisundersøgelsen, gennemgås det ikke yderligere her.

5.2.6. Krav om samtidighed

I pensionslovens § 43, stk. 2, er der fastsat yderligere en betingelse, der skal være opfyldt, såfremt kommunen kræver tilbagebetaling af personligt tillæg, når tillægget ydes enten pga. uforsvarlig økonomi, eller hvis pensionisten i løbet af kortere tid vil være i stand til at tilbagebetale hjælpen.

Betingelsen er, at pensionisten, samtidigt med at det personlige tillæg ydes, gøres bekendt med, at beløbet skal tilbagebetales. Desuden fremgår det af principafgørelse P-1-96, at afgørelsen om tilbagebetaling skal begrundes, og at den anvendte hjemmel skal anføres.

5.2.7. Tilbagebetalingsbekendtgørelsen

I de tilfælde, hvor der træffes afgørelse om tilbagebetaling, skal selve opkrævningen af tilbagebetalingskravet foretages i overensstemmelse med den gældende tilbagebetalingsbekendtgørelse.

For tiden er bestemmelserne herom fastsat i bekendtgørelse nr. 1383 af 12. december 2006: Bekendtgørelse om kommunalbestyrelsens opkrævning af tilbagebetalingskrav efter lov om social service, lov om social pension og lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v.

Viborg Kommune har som den eneste af kommunerne i denne praksisundersøgelse henvist til tilbagebetalingsbekendtgørelsen i kommunens retningslinjer.

5.3. Retsgrundlag i øvrigt

Foruden forvaltningsloven, der finder anvendelse ved behandlingen af sager, hvori der er eller bliver truffet afgørelse, samt retssikkerhedsloven, der indeholder regler for, hvordan kommunen og Nævnet m.fl. skal behandle sagerne, så skal opmærksomheden her henledes på en bestemmelse i retssikkerhedsloven, retssikkerhedslovens § 69, samt et fast forvaltningsretligt princip, der er fastsat i aktivlovens § 88. Princippet finder også anvendelse i sager om personligt tillæg.

5.3.1. Retssikkerhedslovens § 69

Retssikkerhedslovens § 69

Det sociale nævn, beskæftigelsesankenævnet og Ankestyrelsen kan efterprøve retlige spørgsmål.

Det følger af retssikkerhedslovens § 69, at klageinstanserne kan efterprøve retlige spørgsmål.

Dette er i praksis ensbetydende med, at klageinstanserne konkret vurderer, hvordan loven og de regler, der knytter sig til loven, f.eks. bekendtgørelser m.v., skal anvendes i relation til den konkrete klagesag. Nogle bestemmelser overlader dog et skøn til kommunerne. Herved forstås, at disse bestemmelser er formulerede så upræcise, at kommunen skal træffe en skønsmæssig afgørelse, der skal inddrage relevante kriterier og ikke tage uvedkommende hensyn.

Det er eksempelvis tilfældet i pensionslovens § 14, stk. 1, der forudsætter økonomiske forhold, der er særlig vanskelige.

I 16-09, en principafgørelse vedrørende afslag på økonomisk hjælp til medicinudgifter, jf. aktivlovens § 82, illustreres problematikken, idet Ankestyrelsen fandt, at "Det sociale nævn havde ikke tilstrækkeligt grundlag for at ændre eller ophæve kommunens afgørelse af 17. december 2007. Kommunen havde truffet en skønsmæssig afgørelse. Ankestyrelsen lagde vægt på, at kommunen havde foretaget et konkret, individuelt skøn. Alle relevante kriterier var inddraget, og der var ikke taget uvedkommende hensyn. Ankestyrelsen vurderede, at kommunens skøn hverken var ulovligt eller urimeligt". Ankestyrelsen statuerede på den baggrund, at kommunens afgørelse fortsat var gældende.

5.3.2. Fast forvaltningsretligt princip

Aktivlovens § 88

En person kan normalt ikke få hjælp til udgifter, som den pågældende har påtaget sig, inden vedkommende har ansøgt kommunen om hjælp.

Ovenstående princip genfindes ikke i pensionsloven, men ses dog fastslået i flere principafgørelser.

I principafgørelse P-7-02 blev det lagt til grund, "at det er et fast forvaltningsretligt grundprincip, at der skal søges om hjælp, før behandlingen/udgiften iværksættes".

Ankestyrelsen bemærkede dog også, at "det afhænger .. af en konkret skønsmæssig vurdering, om der i det enkelte tilfælde foreligger sådanne særlige forhold, at der er grundlag for at fravige princippet".

Princippet er senere set anvendt i principafgørelserne P-26-03 og P-39-04.

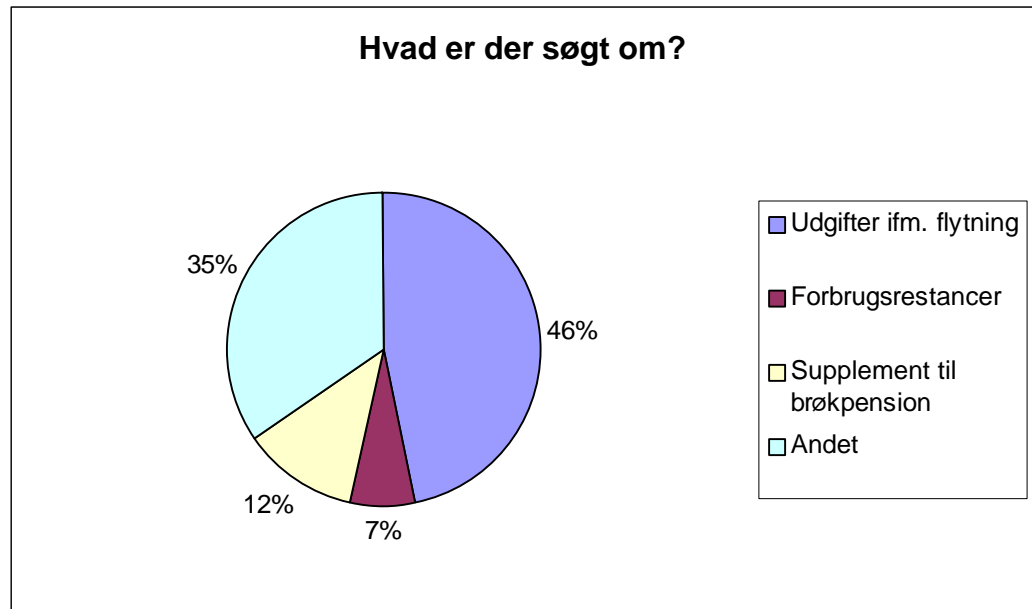
5.3.3. Henvisninger til lovbestemmelser

Når der i de følgende afsnit henvises til lovbestemmelser uden nærmere angivelse af lovens kaldenavn, så er det pensionsloven, der henvises til.

6. Resultater

Undersøgelsen omfatter 75 sager. I 38 af sagerne var ansøger en mand, og i 37 af sagerne var ansøger en kvinde.

6.1. Hvad søges der personligt tillæg til

I 35 af sagerne var der søgt om personligt tillæg til udgifter i forbindelse med flytning, som eksempelvis udgifter til indskud, flyttemænd og –bil, dobbelt husleje, benzinudgifter, Storebæltsbillet, trailerleje, rengøring samt ned- og udpakning.

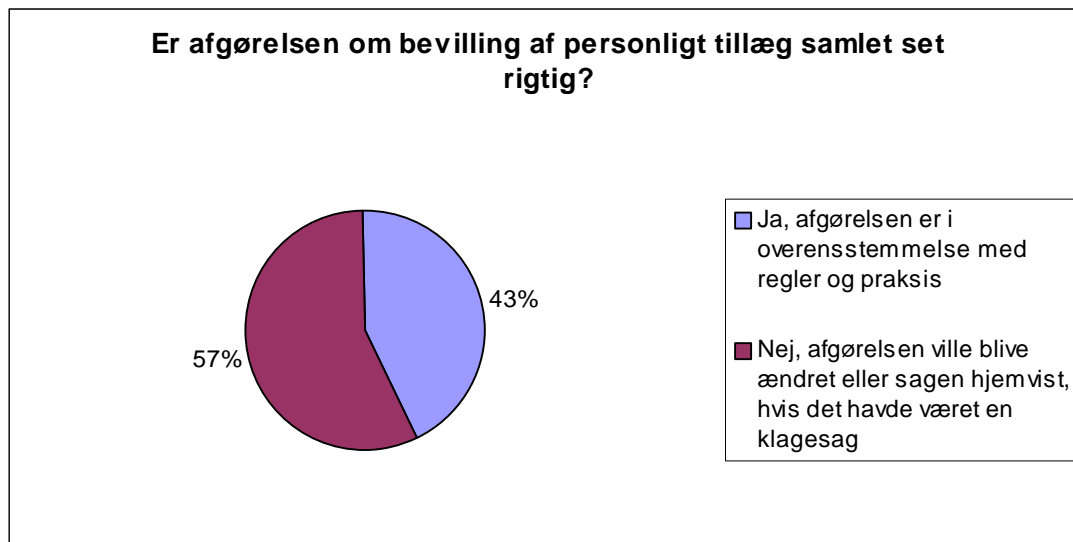
I 5 af sagerne var der søgt om personligt tillæg til forbrugsrestance, og i 9 sager var der ansøgt om supplement til brøkpension.

I 26 af sagerne var der søgt om personligt tillæg til andet, eksempelvis udgifter til diætkost, gæsteophold på patienthotel, tandbehandling uden tilskud fra sygesikringen, ferie, specialrengøring samt afværgelse af tvangsauktion.

6.2. Krav om tilbagebetaling

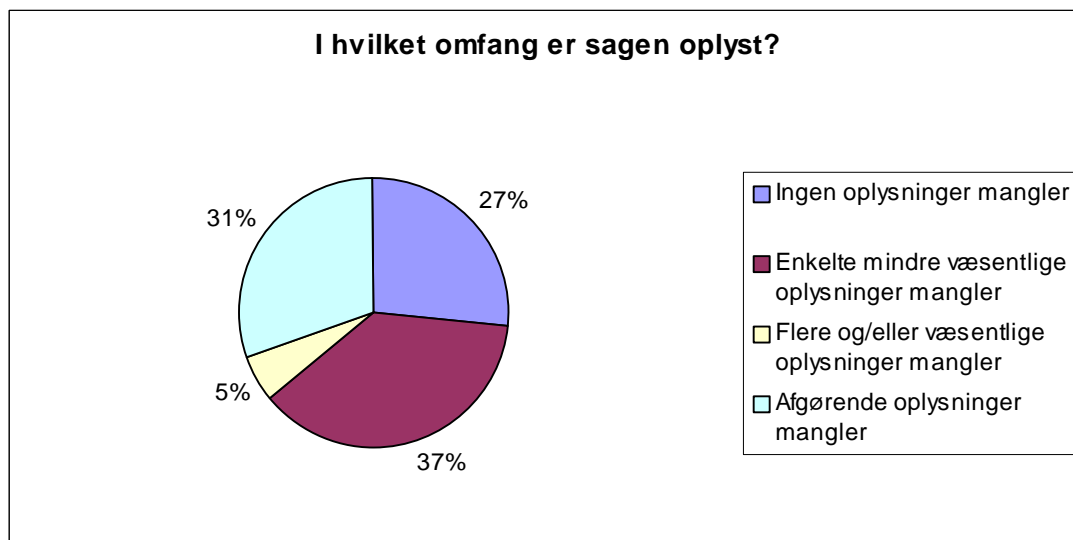
I 17 af sagerne havde kommunerne truffet afgørelse om tilbagebetaling. I 6 af afgørelserne krævedes tilbagebetaling efter § 43, stk. 1, nr. 1 (uforsvarlig økonomi), mens der i 10 sager krævedes tilbagebetaling efter § 43, stk. 1, nr. 2 (tilbagebetalingsevne i løbet af kortere tid). I én sag fremgik det ikke med hvilken hjemmel, der krævedes tilbagebetaling. I intet tilfælde var der krævet tilbagebetaling efter § 43, stk. 1, nr. 3 (dobbeltforsørgelse).

6.3. Samlet set rigtig

I 32 af sagerne var afgørelsen fundet i overensstemmelse med regler og praksis. I 43 af sagerne ville afgørelsen blive ændret eller sagen hjemvist, hvis det havde været en klagesag.

6.4. Sagsoplysning

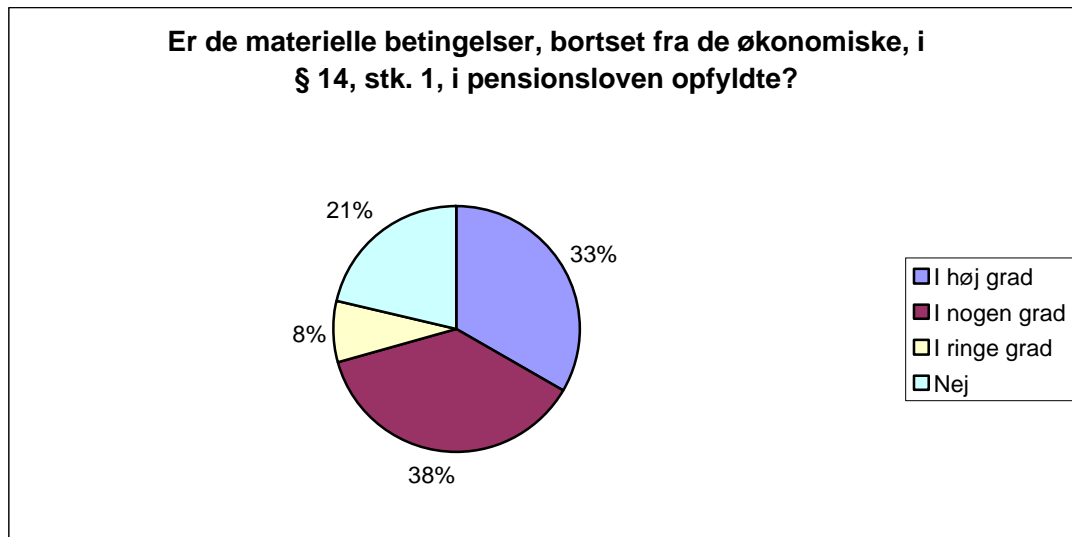

I 20 af sagerne manglede der ingen oplysninger, og i 28 sager manglede der kun enkelte mindre væsentlige oplysninger.

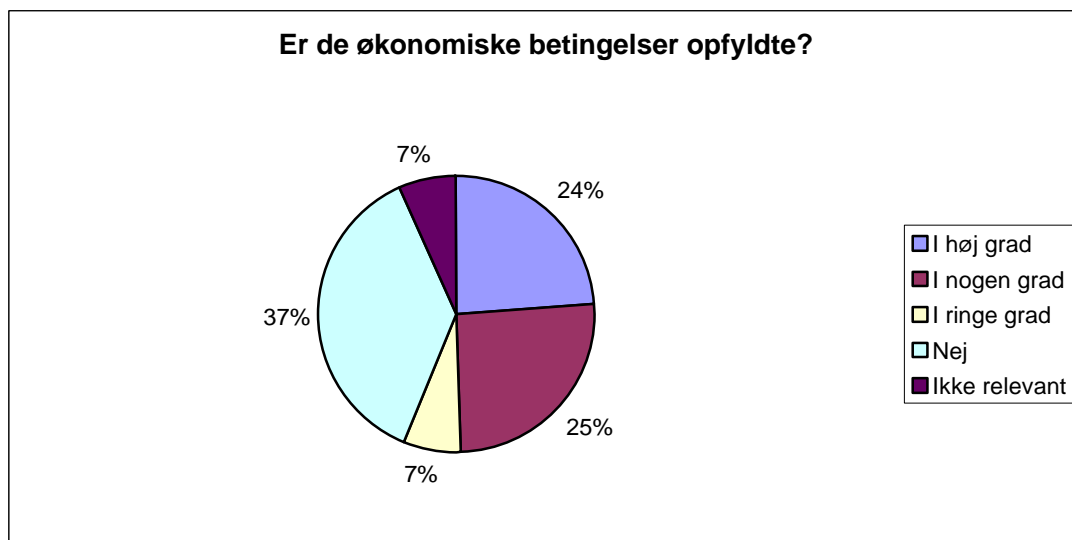
I 4 sager manglede der flere og/eller væsentlige oplysninger, mens der i 23 sager manglede afgørende oplysninger.

I samtlige sager, hvor der manglede flere og/eller væsentlige oplysninger eller afgørende oplysninger, ville afgørelsen blive ændret eller sagen hjemvist, hvis det havde været en klagesag.

6.5. Betingelser

I 25 af sagerne var de materielle betingelser, bortset fra de økonomiske, opfyldte i høj grad. I 28 af sagerne var betingelserne opfyldte i nogen grad, mens de kun var opfyldte i ringe grad i 6 af sagerne. I 16 sager var betingelserne ikke opfyldte.

I 18 sager var de økonomiske betingelser opfyldte i høj grad. I 19 sager i nogen grad, i 5 sager i ringe grad og i 28 sager var betingelserne ikke opfyldte.

I 5 sager var det ikke relevant at vurdere, om de økonomiske betingelser var opfyldte, da de materielle betingelser i øvrigt ikke var opfyldte.

6.6. Betingelser for tilbagebetalingskrav

I 7 af sagerne var betingelserne for krav om tilbagebetaling opfyldte, og kommunen havde stillet krav herom.

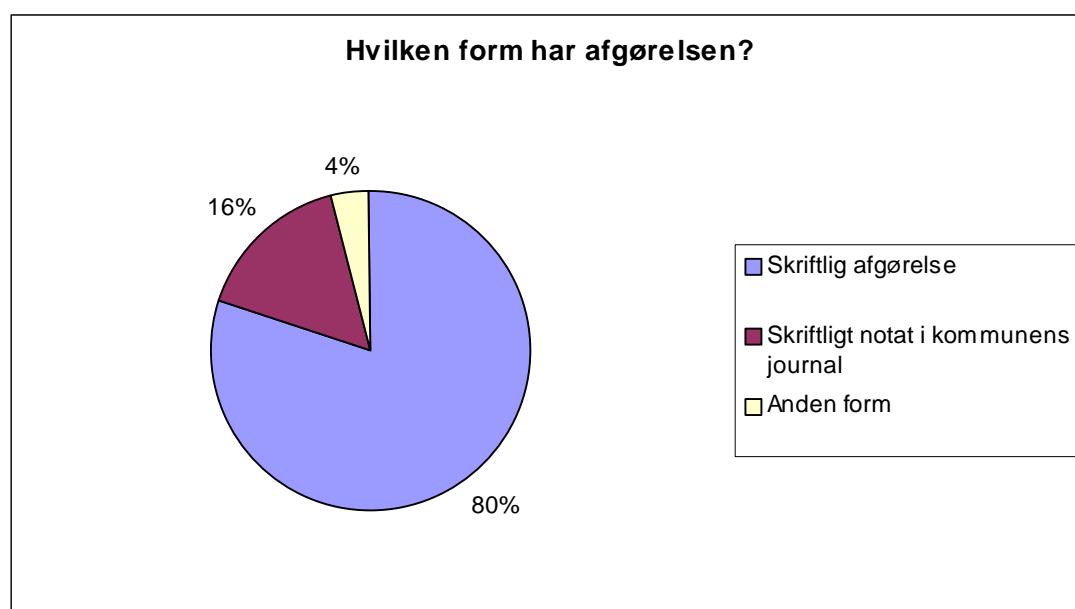
I andre 7 sager var betingelserne for krav om tilbagebetaling også opfyldte, men kommunen havde ikke stillet krav om tilbagebetaling.

I 3 sager havde kommunen stillet krav om tilbagebetaling, men betingelserne herfor var ikke opfyldte.

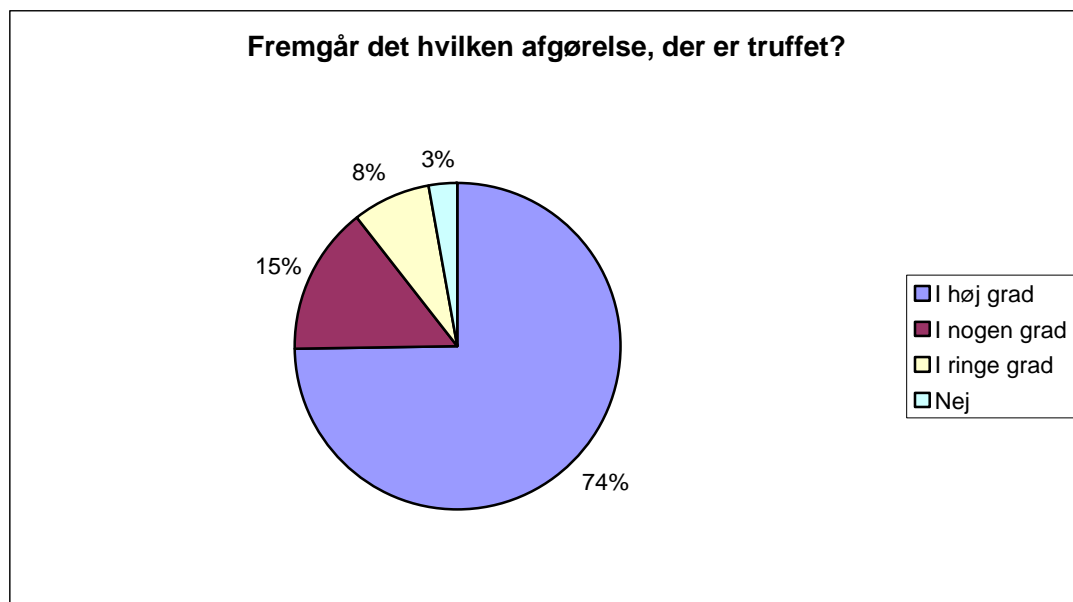
I andre 5 sager havde kommunen stillet krav om tilbagebetaling, men der manglede dokumentation for kravets rigtighed.

Endelig var det i 53 sager ikke relevant at tage stilling til betingelserne for tilbagebetalingskrav. Det var eksempelvis tilfældet, hvis afgørelsen ville blive ændret eller sagen hjemvist, såfremt der var tale om en klagesag eller i sager om løbende bevilling.

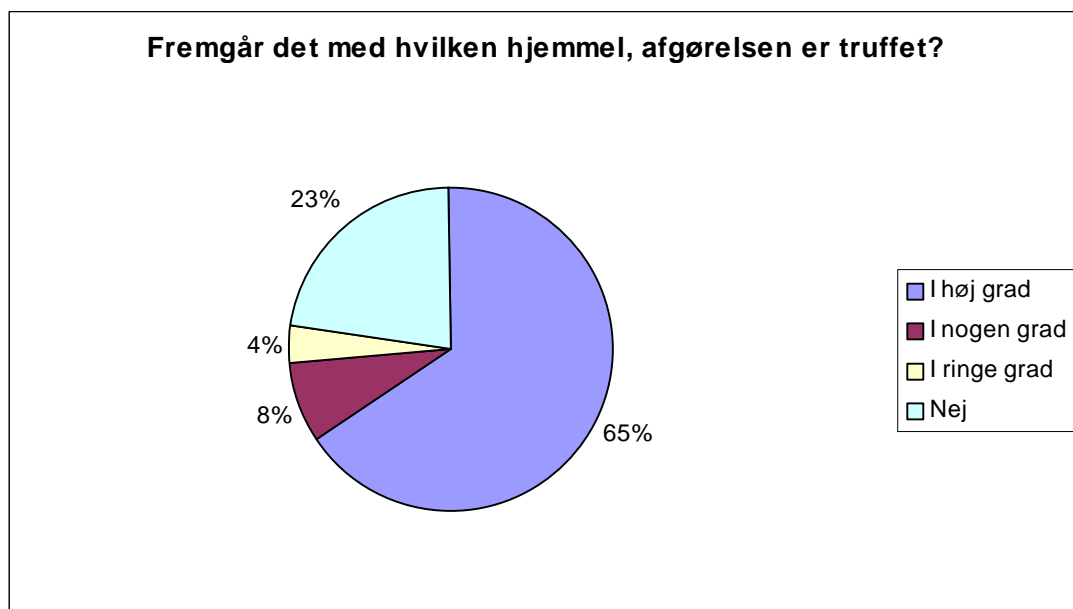
6.7. Formaliteten

I 60 af sagerne var der udfærdiget en skriftlig afgørelse til borgeren. I 12 sager fremgik afgørelsen alene af et notat i kommunens journal. I 3 sager havde afgørelsen en anden form, eksempelvis en erklæring om tilbagebetaling.

I 56 af sagerne fremgik det i høj grad, hvilken afgørelse kommunen havde truffet. I 11 sager fremgik det i nogen grad, mens det kun fremgik i ringe grad i 6 sager. I 2 sager fremgik det ikke hvilken afgørelse, der var truffet.

I 49 af sagerne fremgik det i høj grad med hvilken hjemmel afgørelsen var truffet. I 6 sager fremgik hjemlen i nogen grad, mens den kun fremgik i ringe grad i 3 sager. I 17 sager fremgik hjemlen ikke af afgørelsen.

I 28 sager var der øvrige bemærkninger til sagens formalitet, hvilket typisk vedrørte, at der ikke er formkrav til indgivelse af klage.

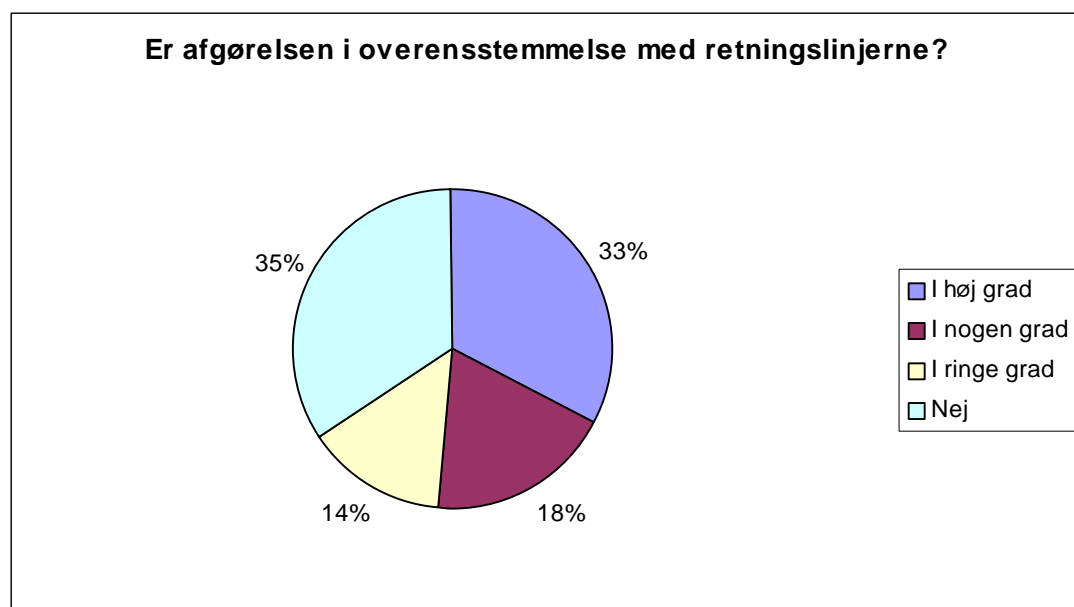
I 22 sager var der yderligere bemærkninger til sagen, hvilket eksempelvis var ros til kommunerne for velformulerede og letlæselige afgørelser.

6.8. Kommunernes retningslinjer

4 kommuner har indsendt interne retningslinjer.

2 af kommunernes retningslinjer fandtes i høj grad i overensstemmelse med regler og praksis. 1 kommunes retningslinjer fandtes i nogen grad i overensstemmelse med regler og praksis, mens 1 kommunes retningslinjer kun i ringe grad var i overensstemmelse med regler og praksis.

De 4 kommuner, der havde indsendt interne retningslinjer, havde tilsammen indsendt 49 sager.

I 16 af sagerne var afgørelserne i høj grad i overensstemmelse med retningslinjerne. I 9 sager var afgørelserne i nogen grad i overensstemmelse med retningslinjerne, mens det kun var tilfældet i ringe grad i 7 sager. I 17 sager var afgørelsen ikke i overensstemmelse med retningslinjerne.

7. Den materielle vurdering

I det følgende gennemgås udvalgte måleresultater.

Nævnet har gennemgået sagerne med henblik på en vurdering af afgørelsernes rigtighed i forhold til lovgivning og Ankestyrelsens praksis.

I 43 % af sagerne har Nævnet fundet, at afgørelsen er rigtig. Det vil sige, at afgørelsen samlet set er fundet i overensstemmelse med regler og praksis. I de sager blev den ansøgte genstand fundet rimelig og nødvendig, og folkepensionisten havde ikke selv mulighed for at afholde udgiften.

I 57 % af sagerne ville afgørelsen blive ændret eller sagen hjemvist, hvis det havde været en klagesag.

7.1. Rigtige afgørelser

Eksempel

Sag nr. 49: Ansøgning om betaling af el-regning. Regningen bestod af både en årsopgørelse for forbruget for 1. år i lejligheden og en a conto betaling. Familien, der bestod af 2 voksne og 3 børn, havde et månedligt rådighedsbeløb på kr. 4.572. Kommunen bevilgede personligt tillæg til betaling af regningen, dog blev den del, der vedrørte a conto betalingen, gjort tilbagebetalingspligtig.

Eksempel

Sag nr. 59: Ansøgning om personligt tillæg til flytning af bohavet. Ansøger, hvis ægtefælle var død 3 måneder forinden, havde et rådighedsbeløb på kr. 2.814.

7.1.1. Karakter af skøn under regel

I flere sager havde afgørelsen eller udmålingen af det personlige tillæg karakter af skøn under regel. Uagtet at dette har været tilfældet, er afgørelserne vurderet i overensstemmelse med regler og praksis.

Eksempel

Sag nr. 16: Ansøgning om supplement til pension. Ansøger havde et rådighedsbeløb på kr. 2.047,10. Der blev bevilget kr. 1.453 pr. måned. Kommunen havde et vejledende rådighedsbeløb på kr. 3.500 pr. måned.

Eksempel

Sag nr. 38: Ansøgning om supplement til brøkpension. Ansøger havde et rådighedsbeløb på kr. 1.405. Der blev bevilget kr. 1.795. Kommunen havde et vejledende rådighedsbeløb på kr. 3.200 for enlige pensionister.

Eksempel

Sag nr. 39: Ansøgning om supplement til brøkpension. Ansøger havde et negativt rådighedsbeløb på kr. 309. Der blev bevilget kr. 3.509. Kommunen havde et vejledende rådighedsbeløb på kr. 3.200 for enlige pensionister.

Eksempel

Sag nr. 57: Ansøgning om supplement til brøkpension. Ansøger havde et rådighedsbeløb på kr. 415. Der blev bevilget kr. 3.185.

7.2. Forkerte afgørelser

7.2.1. Afgørelser i strid med Ankestyrelsen praksis

Eksempel

Sag nr. 37: Bevilling af personligt tillæg på kr. 10.500 mod tilbagebetaling efter § 43, stk. 1, nr. 2. Tilbagebetaling skulle ske med kr. 200 pr. måned, hvilket gav en tilbagebetalingsperiode på 4 år og 5 måneder.

Principafgørelse O-13-93: Det kan ikke afvises, at 9 måneder i den konkrete situation var "kortere tid".

Da 4 år og 5 måneder er langt mere end 9 måneder, vurderes afgørelsen at være i strid med gældende praksis.

Eksempel

Sag nr. 54: Ansøgning om personligt tillæg til betaling af boligindskudslån ved fraflytning af nuværende bolig. Der blev bevilget et ikke-fastsat beløb, idet borgeren fik bevilget indskuddet, dog med fradrag for det beløb, der ville komme til udbetaling fra boligselskabet efter fraflytning.

Eksempel

Sag nr. 74: Ansøgning om personligt tillæg til betaling af restindskudslån. Borgeren havde ingen formue og kun indtægt i form af folkepension. Rådighedsbeløbet var ikke oplyst. Kommunen bevilgede personligt tillæg til betaling af restgælden til kommunen.

Principafgørelse A-36-02: Efter mangeårig praksis kan der ikke ydes hjælp til betaling af gæld til det offentlige. Praksis ses fastholdt i P-14-07.

Da boligindskudslån er gæld til det offentlige, vurderes afgørelserne at være i strid med gældende praksis.

7.2.2. Afgørelse, der ville være blevet ændret til gunst for borgeren

Eksempel

Sag nr. 62: Ansøgning om personligt tillæg til flytning i form af Storebæltsbillet for bil og trailer (kr. 630), leje af trailer (kr. 1.540) samt benzinudgifter (kr. 809,60). Borgeren havde et rådighedsbeløb på kr. 3.071. Der blev bevilget kr. 1.540 til leje af trailer. Der ses ikke at være givet et begrundet afslag på Storebæltsbillet og benzin.

Hvis det havde været en klagesag, ville afgørelsen blive ændret til en fuld bevilling. En afgørelse herom bygger på en konkret vurdering af sagens omstændigheder, herunder borgerens rådighedsbeløb sammenholdt med de forudgående udgifter til almindelig husleje og aflastning, hvorfor opsparing ikke vurderes muligt.

7.2.3. Afgørelser, der ville være blevet ændret til ugunst for borgeren

Eksempel

Sag nr. 44: Ansøgning om personligt tillæg til transport til tandbehandling ved tandlægehøjskole. Udgiften udgjorde kr. 588 fordelt på 3 ture, dvs. kr. 196 pr. tur. Kommunen havde opgjort ægteparrets rådighedsbeløb til kr. 8.169.

Eksempel

Sag nr. 24: Ansøgning om betaling af varmerestance på kr. 3.852,23. Ansøger havde et rådighedsbeløb på kr. 2.185 efter betaling af kost og vask (kr. 3.023). Der var en automatisk afdragsordning med leverandøren over 3 måneder, og 1. afdrag skulle betales 1½ måned efter regningens modtagelse.

Eksempel

Sag nr. 75: Ansøgning om personligt tillæg til dobbelt husleje i 15 dage. Udgiften udgjorde kr. 2.931,28. Kommunen havde i afgørelsen forudsat en likvid formue på kr. 18.684.

For alle tre tilfælde gælder det, at hvis borgeren havde påklaget et afslag på personligt tillæg til ovenstående, ville afgørelsen være blevet stadfæstet af Nævnet.

7.2.4. Hjemvisning

Eksempel

Sag nr. 42: Ansøgning om befordring og ophold på patienthotel ved Rigshospitalet. Der blev bevilget personligt tillæg i henhold til dokumenterede udgifter.

Sagen ville være blevet hjemvist, da det ikke af sagen fremgik, hvorfor ægteparret skulle opholde sig på patienthotellet, da den indsendte dokumentation ikke stemte overens og da nogle af udgifterne var afholdt inden ansøgning.

7.2.5. Alternative afgørelser

Eksempel

Sag nr. 9: Kommunen havde bestilt rengøring og flytning for en borger. Borgeren afgik imidlertid ved døden, inden regningerne blev betalt. Da regningerne blev afvist af boet, fremsendte firmaerne regningerne til kommunen, da det var kommunen, der havde bestilt tjenesteydelserne. Kommunen bevilgede personligt tillæg til betaling af regningerne for at undgå sagsanlæg.

Det fremgår ikke af sagens akter, hvorvidt kommunen havde undersøgt sagen med henblik på, om kommunen havde begået fejl i forbindelse med bestilling af tjenesteydelserne. Det er således uafklaret, om kommunen kunne bevilge personligt tillæg eller ej.

Eksempel

Sag nr. 53: Ansøgning om personligt tillæg til betaling af ejendomsskat for 2007 og 2008 samt annonceudgifter og rekvirentsaler med henblik på afværgelse af tvangsauktion. Det ansøgte blev bevilget med tilbagebetalingspligt efter § 43, stk. 1, nr. 2.

Det fremgår af sagens akter, at der internt i kommunen var uenighed om, hvorvidt personligt tillæg lovligt kunne bevilges. Faktum er dog, at kommunen agerer bank for borgeren.

Eksempel

Sag nr. 67: Ansøgning om personligt tillæg til indskud og flytteudgifter. Af kommunens journalnotat fremgik det, at der ikke var indhentet oplysninger om faste udgifter og lavet en økonomisk vurdering på ægteparret, idet kommunen vidste, at de ikke ville være berettigede ud fra en økonomisk vurdering. Men da kommunen anså det for vigtigt, at ægteparret flyttede, sås der bort fra økonomi.

Kommunen ved positivt, at ansøgerne ikke opfylder betingelserne for personligt tillæg, hvilket kommunen dog vælger at se bort fra.

Eksempel

Sag nr. 47: Kommunen bevilgede løbende personligt tillæg, 401 kr. pr. måned, til diætkost i perioden 1. juni 2008 frem til 1. april 2010, dvs. kontinuerligt i 22 måneder. Det anførtes i afgørelsen, at borgeren herefter skulle ansøge på ny.

Fremgangsmåden vurderes uhensigtsmæssig, når det haves in mente, at der stort set hvert folketingsår fremsættes lovforslag, der har betydning for folkepensionisters og førtidspensionisters økonomiske forhold.

I folketingsåret 2008/2009 fremsatte beskæftigelsesministeren et lovforslag, L 194, bl.a. om forhøjelse af pensionstillægget.

Lovforslaget blev vedtaget i forbindelse med 3. behandlingen den 28. maj 2009, og loven er offentliggjort som lov nr. 477 af 12. juni 2009 med ikrafttræden den 1. januar 2010.

Det følger af loven, at pensionstillægget, der sammen med grundbeløbet i relation til folkepensionister og førtidspensionister, der er tilkendt førtidspensionen før 1. januar 2003, er faste dele af pensionen, forhøjes pr. 1. januar 2010 med 2.000 kr. pr. år (2009-niveau), hvilket svarer til 167 kr. pr. måned før skat, når beløbet afrundes til hele månedlige beløb.

Det bør således nøje overvejes, om afgørelser om løbende personligt tillæg, der gælder i længere perioder, er vellykkede, når det henses til, at pensionisten derved utilsigtet kan blive overkompenseret.

I øvrigt ses kommunens krav om fornyet ansøgning ikke at have udtrykkelig hjemmel i lov, da der er tale om ophør af en bevilling uden hensyntagen til, om der er uforandrede forhold eller ej. Der findes ikke principafgørelser herom.

7.3. Sagsoplysning

Det følger af retssikkerhedslovens § 10, at myndigheden har ansvaret for, at sager er oplyste i tilstrækkeligt omfang til, at myndigheden kan træffe afgørelse.

I 64 % af sagerne manglede der ingen eller kun enkelte mindre væsentlige oplysninger.

I 36 % af sagerne manglede der flere og/eller væsentlige oplysninger eller afgørende oplysninger.

Uagtet at der manglede enkelte mindre væsentlige oplysninger er nogle sager fundet rigtige.

I samtlige sager, hvor der manglede flere og/eller væsentlige oplysninger eller afgørende oplysninger, ville afgørelsen blive ændret eller sagen hjemvist, hvis det havde været en klagesag.

7.3.1. Ingen eller kun enkelte mindre væsentlige oplysninger manglede

Eksempel

Sag nr. 40: Ansøgning om personligt tillæg som supplement til brøkpension. Ansøger modtog pension med brøken 20/40. Ansøger havde sammen med sin ægtefælle et rådighedsbeløb på kr. 4.271. I sagens akter var samtlige indtægter og udgifter dokumenterede. Der blev bevilget kr. 1.230 pr. måned.

Eksempel

Sag nr. 25: Ansøgning om personligt tillæg til flytteudgifter. Samtlige ansøgers udgifter var dokumenterede, ligesom baggrunden for flytningen var dokumenteret ved lægeudtalelse.

Eksempel Sag nr. 20: Ansøgning om personligt tillæg til flytning. Det fremgik ikke af sagens akter, hvorfor ansøger ønskede at flytte.

7.3.2. Flere og/eller væsentlige eller afgørende oplysninger manglede

Eksempel Sag nr. 2: I forbindelse med flytning til ældrebolig bevilgede kommunen personligt tillæg til leje af bil. Udgifterne udgjorde kr. 687,50. Sagen indeholdt ingen oplysninger om baggrunden for flytningen eller om borgerens økonomi.

Eksempel Sag nr. 64: Ansøgning om personligt tillæg til dobbelt husleje samt flytteudgifter, i alt kr. 14.807. Kommunen bevilgede husleje mod tilbagebetaling, mens flytteudgifterne blev bevilget dels som tilskud og dels som lån. Ansøger havde et rådighedsbeløb på kr. 3.961. Sagen manglede oplysning om flytningens baggrund og flere faste udgifter var ikke dokumenterede.

Eksempel Sag nr. 31: Bevilling af supplement til pension. Ansøger havde et rådighedsbeløb på kr. 788 efter betaling af mad og vask. Ansøger boede i eget hus, hvortil varmeudgiften hver måned udgjorde over kr. 2.000. Udgiften til vask udgjorde månedligt kr. 1.000. Kommunen havde ikke vurderet, om tøjvask i hjemmet var muligt.

7.4. De materielle betingelser, bortset fra de økonomiske

Det er en betingelse for bevilling af personligt tillæg, at den ansøgte udgift kan anses for at være rimelig og nødvendig.

I 71 % af sagerne var de materielle betingelser, bortset fra de økonomiske, opfyldte i høj eller i nogen grad.

I 29 % af sagerne var de materielle betingelser, bortset fra de økonomiske ikke eller i ringe grad opfyldte.

7.4.1. De materielle betingelser var opfyldte i høj eller nogen grad

Eksempel Sag nr. 23: Ansøgning om personligt tillæg til indskud i lejlighed og dobbelt husleje i 1½ måned. Ansøger kunne på grund af følger efter en hjerneblødning ikke flytte tilbage til tidligere bolig.

Eksempel Sag nr. 41: Ansøgning om personligt tillæg som supplement til brøkpension. Ansøger modtog pension med brøken 12/40. Ansøger havde sammen med sin ægtefælle et rådighedsbeløb på kr. 4.271. Der blev bevilget kr. 1.230 pr. måned.

Eksempel Sag nr. 34: Ansøgning om personligt tillæg til diætkost.

Af principafgørelse P-3-97, P-30-98 og P-5-04 kan udledes, at udgiften til diætkost kan være en rimelig og nødvendig udgift.

Eksempel Sag nr. 8: Ansøgning om personligt tillæg til ferie.

Det afhænger af en konkret vurdering, om der er grundlag for at yde personligt tillæg til ferie. Der er ikke principafgørelser, der belyser det nærmere, udover P-1-88, som er kasseret den 29. maj 2009.

Kassationen er sket, da afgørelsen ikke længere har vejledningsværdi. Der er ikke nærmere redegjort for, hvad der menes hermed.

7.4.2. De materielle betingelser var opfyldte i ringe grad eller ikke

Eksempel Sag nr. 13: Ansøgning om personligt tillæg til tandbehandling, hvortil tilskud efter sundhedsloven ikke ydes. På sagen fandtes ingen akter, der beskrev nødvendigheden af tandbehandling.

Eksempel Sag nr. 7: Ansøgning om personligt tillæg til køb af en BH i forbindelse med en brystoperation. Prisen for BH'en var kr. 598. Ansøger havde et rådighedsbeløb på kr. 4.640. Kommunen havde ikke gjort op med, om BH'en kunne bevilges efter anden lovgivning.

Eksempel Sag nr. 45: Ansøgning om personligt tillæg til dobbelt husleje, i alt kr. 1.947. Kommunen "udlagde" beløbet mod tilbagebetaling. Baggrunden for flytningen var utryghed i nuværende bolig. Ansøgers økonomi var ikke belyst i sagens akter.

Eksempel Sag nr. 48: Ansøgning om personligt tillæg til indskud i privatejet lejlighed. Udgiften udgjorde kr. 11.100. Ansøgers økonomi var sporadisk belyst. Ansøger havde tidligere boet hos familie. Kommunen anførte i afgørelsen, at der ikke havde været mulighed for at spare op, men baggrunden for dette udsagn fremgik ikke af sagens akter.

7.5. De økonomiske betingelser

Det er også en betingelse for bevilling af personligt tillæg, at folkepensionisten ikke selv kan betale den ansøgte udgift.

I 49 % af sagerne var de økonomiske betingelser opfyldte i høj eller nogen grad.

I 44 % af sagerne var betingelserne ikke opfyldte eller kun i ringe grad.

I de resterende 7 % af sagerne var det ikke relevant at vurdere, om de økonomiske betingelser var opfyldte, da de materielle betingelser i øvrigt ikke var opfyldte.

7.5.1. De økonomiske betingelser var opfyldte i høj eller nogen grad

Eksempel Sag nr. 35: Ansøgning om supplement til brøkpension. Ansøger havde et rådighedsbeløb på kr. 2.761. Kommunen bevilgede kr. 439 pr. måned.

Eksempel Sag nr. 65: Ansøgning om personligt tillæg til transport mellem hjem og hospital. Transporten kostede kr. 1.988 kr. pr. vej, dvs. kr. 3.976 pr. tur. Ansøger havde et rådighedsbeløb på kr. 2.793.

7.5.2. De økonomiske betingelser var opfyldte i ringe grad eller ikke

Eksempel Sag nr. 22: Ansøgning om personligt tillæg til betaling af husleje i tidligere lejlighed. Udgiften udgjorde kr. 6.165. Ansøger havde et rådighedsbeløb på kr. 4.539. Af sagens op-

lysninger fremgik det, at borgeren ifølge årsopgørelsen havde en likvid formue på kr. 7.500, samt at det var uafklaret, om ansøger fik penge tilbage fra den tidligere lejlighed, hvor han havde boet i 37 år.

Eksempel

Sag nr. 69: Ansøgning om personligt tillæg til rengøring af fraflyttet lejlighed. Udgiften udgjorde kr. 1.690. Borgeren havde et rådighedsbeløb på kr. 3.270 efter betaling af kost (kr. 2.200).

Eksempel

Sag nr. 43: Ansøgning om personligt tillæg til diætkost efter overgang til folkepension. Udgiften udgjorde kr. 176 pr. måned. Ansøger havde et rådighedsbeløb på kr. 2.805. Kommunen havde godkendt udgift på kr. 1.229 til bil, da eneste anden transportmulighed var skolebussen. Bilen ejedes af datteren angiveligt på grund af en tidligere konkurs, dvs. en slags kreditorly.

Eksempel

Sag nr. 6: Ansøgning om personligt tillæg til olie til opvarmning. Borgeren havde et rådighedsbeløb på kr. 2.947. Ansøger boede i eget hus, som kommunen dog anbefalede, at han solgte. I sagens akter var der ikke gjort op med lånemuligheder efter boligstøtteloven, ligesom der manglede dokumentation for udgift til huslån.

Det skal hertil bemærkes, at kommunen bør være meget varsom med at rådgive om økonomiske fordele ved at sælge boligen, jf. dom afsagt af Vestre Landsret, UfR 1983.1096 VLD.

Ved dommen blev kommunen fundet erstatningsansvarlig, idet kommunen uden nærmere undersøgelser af økonomien havde tilrådet et salg af boligen. Salget medførte bl.a. højere boligudgifter til en lejebolig. Landsretten antog på baggrund af socialstyrelsens udtalelser, at borgeren, hvis der var tilvejebragt et forsvarligt grundlag for sagens behandling, ville være blevet ydet personligt tillæg.

Eksempel

Sag nr. 52: Ansøgning om personligt tillæg til betaling af købmandsregning på kr. 2.425,70. Ansøgers faste udgifter og købmandsregningen var ikke dokumenterede. Kommunen krævede tilbagebetaling med kr. 200 pr. måned.

7.6. Betingelser for tilbagebetalingskrav

Det følger af § 43, stk. 1, at kommunalbestyrelsen undtagelsesvis kan træffe beslutning om tilbagebetaling af personlige tillæg.

Tilbagebetaling kan kræves, når der ydes personligt tillæg på grund af uforsvarlig økonomi, når der på det tidspunkt, da der ydes personligt tillæg, foreligger forhold, der viser, at pensionisten i løbet af kortere tid vil være i stand til at tilbagebetale hjælpen, eller når en pensionist, der har modtaget personligt tillæg, senere får udbetalt et beløb, der dækker samme tidsrum og samme formål som det personlige tillæg.

Kommunen kan kun kræve tilbagebetaling efter § 43, stk. 1, nr. 1-2, hvis kommunalbestyrelsen ved ydelsen af personligt tillæg har gjort pensionisten bekendt med tilbagebetalingspligten, begrundelsen herfor samt hjemlen hvorpå kravet støttes.

I 9 % af sagerne var betingelserne for krav om tilbagebetaling opfyldte, og kommunen havde stillet krav herom.

I andre 9 % af sagerne var betingelserne for krav om tilbagebetaling også opfyldte, men kommunen havde ikke stillet krav om tilbagebetaling.

I 4 % af sagerne havde kommunen stillet krav om tilbagebetaling, men betingelserne herfor var ikke opfyldte.

I andre 7 % af sagerne havde kommunen stillet krav om tilbagebetaling, men der manglede dokumentation for kravets rigtighed.

Endelig var det i 71 % af sagerne ikke relevant at tage stilling til betingelserne for tilbagebetaling. Det var eksempelvis tilfældet, hvis afgørelsen ville blive ændret eller sagen hjemvist, såfremt der var tale om en klagesag eller i sager om løbende bevilling.

7.6.1. Tilbagebetalingskrav stillet – betingelser opfyldte

Eksempel

Sag nr. 68: Ansøgning om personligt tillæg til flytning og 14 dages husleje. Kommunen bevilgede mod tilbagebetaling efter § 43, stk. 1, nr. 1, dvs. på grund af uforsvarlig økonomi. Baggrunden for flytningen var, at ansøger var blevet sat ud af sit tidligere lejemål.

Eksempel

Sag nr. 36: Ansøgning om personligt tillæg til indskud, dobbelt husleje og flytteudgifter. Ægteparret havde formue i form af indestående i bank samt deponerede børsnoterede aktier for i alt kr. 15.525. Ægteparret havde et rådighedsbeløb af kr. 7.827. Personligt tillæg til indskud blev bevilget mod tilbagebetaling efter § 43, stk. 1, nr. 2, dvs. at ægteparret havde mulighed for at tilbagebetale beløbet indenfor kortere tid. Ægteparret skulle tilbagebetale de bevilgede kr. 17.256 med kr. 1.500 pr. måned, dvs. over 12 måneder. Kommunen bevilgede personligt tillæg til dobbelt husleje og flytteudgifter uden tilbagebetaling.

7.6.2. Tilbagebetalingskrav ikke stillet – betingelser opfyldte

Eksempel

Sag nr. 27: Ansøgning om personligt tillæg til flytning til ældrebolig. Udgifterne til flytning udgjorde kr. 5.150. Ansøger havde indfriet tidligere boligindskudslån af midler, som vedkommende havde lagt til side. Ansøger havde et rådighedsbeløb på kr. 8.436.

Eksempel

Sag nr. 21: Ansøgning om personligt tillæg til flytning og husleje i nuværende og kommende bolig. Kommunen bevilgede personligt tillæg til flytning og husleje i nuværende bolig, i alt kr. 11.399. Kommunen vurderede, at ansøger selv kunne afholde husleje i kommende bolig med kr. 1.315. Ansøger havde indestående i banken på kr. 7.895 og et rådighedsbeløb på kr. 4.165 efter flytning.

7.6.3. Tilbagebetalingskrav stillet – betingelser ikke opfyldte

Eksempel

Sag nr. 15: Ansøgning om personligt tillæg til betaling af el-restance på kr. 2.734,71. Bevillingen skete mod tilbagebetaling efter § 43, stk. 1, nr. 1, om uforsvarlig økonomi. Ansøger havde et rådighedsbeløb på kr. 3.115 til forsørgelse af sig selv. Ansøger havde en hjemmeboende datter, som modtog SU. I rådighedsbeløbsberegningen var alene medtaget indtægter og udgiften til husleje.

Restancer bør undgås. Men da a conto betalingerne er betalt med i alt kr. 14.761,90, og der er tale om 1. år i lejligheden, vurderes det ikke at være uforsvarlig økonomi, at en restance på kr. 2.734,71 er opstået.

Eksempel

Sag nr. 51: Ansøgning om personligt tillæg til depositum, forudbetalt leje og flytteudgifter. Kommunen bevilgede depositum og forudbetalt leje mod tilbagebetaling. Flytteudgifterne bevilges uden tilbagebetaling. Ansøger havde et rådighedsbeløb på kr. 5.350. Bevilling mod tilbagebetaling skete efter § 43, stk. 1, nr. 2, og de bevilgede kr. 20.782 tilbagebetaltes med kr. 1.500 pr. måned, dvs. over 14 måneder.

7.6.4. Tilbagebetalingskrav stillet – uafklaret om betingelser var opfyldte

Eksempel

Sag nr. 46: Ansøgning om personligt tillæg til dobbelt husleje og indskud i ny bolig. Kommunen bevilgede indskud på kr. 10.567,20 mod tilbagebetaling efter § 43, stk. 1, nr. 2. Det er uvist, med hvilket beløb der skulle tilbagebetales, da dette ville blive fastsat, når der var overblik over ægteparrets økonomi. Det forventedes, at ægteparret ville få et rådighedsbeløb på ca. kr. 10.000.

Kommunen kan ikke kræve tilbagebetaling over kortere tid, når kommunen ikke med tilstrækkelig sikkerhed ved, at tilbagebetaling kan ske over kortere tid. Se i den forbindelse O-13-93.

Eksempel

Sag nr. 5: Ansøgning om personligt tillæg til husleje i november. Der blev, mod tilbagebetaling efter § 43, stk. 1, nr. 2, bevilget et beløb på kr. 4.680. Tilbagebetalingen skulle ske med kr. 780 pr. måned. Sagens akter indeholdte ingen oplysninger om borgerens økonomi.

7.7. Retningslinjer

Som omtalt ovenfor havde 4 kommuner indsendt interne retningslinjer. De 4 kommuner, der havde indsendt interne retningslinjer, havde tilsammen indsendt 49 sager.

I 16 af sagerne var afgørelserne i høj grad i overensstemmelse med retningslinjerne.

I 9 sager var afgørelserne i nogen grad i overensstemmelse med retningslinjerne, mens det kun var tilfældet i ringe grad i 7 sager.

I 17 sager var afgørelsen ikke i overensstemmelse med retningslinjerne.

7.7.1. I høj grad i overensstemmelse med retningslinjerne

Eksempel

Sag nr. 61: Ansøgning om personligt tillæg til flytning, pris kr. 5.000. Ansøger havde et rådighedsbeløb på kr. 3.390. Kommunen havde et vejledende rådighedsbeløb på kr. 3.600. Kommunen bevilgede fuldt ud.

7.7.2. I nogen eller ringe grad i overensstemmelse med retningslinjerne

Eksempel

Sag nr. 60: Ansøgning om personligt tillæg til flytning, pris kr. 5.000, og dobbelt husleje, pris kr. 1.473. Ansøger havde et rådighedsbeløb på kr. 3.973. Kommunen havde et vejledende rådighedsbeløb på kr. 3.600. Kommunen bevilgede fuldt ud.

Kommunen kunne have krævet tilbagebetaling for udgiften til dobbelt husleje.

Eksempel

Sag nr. 55: Ansøgning om personligt tillæg til specialrengøring til en pris af kr. 4.275. Bevilling mod tilbagebetaling efter § 43, stk. 2, nr. 2. Tilbagebetaling blev krævet med kr. 300 pr. måned, uagtet at kommunen havde en vejledende tilbagebetalingsperiode på 6 måneder.

7.7.3. Ikke i overensstemmelse med retningslinjerne

Eksempel

Sag nr. 29: Ansøgning om personligt tillæg til dobbelt husleje. Kommunen bevilgede til betaling af husleje i fremtidig bolig med i alt kr. 2.094. Ansøger havde et rådighedsbeløb på kr. 4.977.

I forhold til kommunens vejledende rådighedsbeløb på kr. 3.500 havde ansøger et højt rådighedsbeløb. Desuden var der tale om en beskedent udgift.

8. Den formelle vurdering

8.1. Afgørelsens form og klarhed

En afgørelse bør som hovedregel gives skriftligt. En skriftlig afgørelse er en vigtig dokumentation og tydeliggør, hvad der er besluttet og hvorfor, jf. Den Sociale Ankestyrelsens vejledning "At skrive en afgørelse".

I en sag opfyldte afgørelsen ikke ovenstående krav, da det ikke var muligt at se, hvad der var besluttet eller hvorfor.

Eksempel

Sag nr. 22: Afgørelsen bestod alene af en overskrift – "Bevilling af personligt tillæg til dobbelt husleje" - og en klagevejledning.

I en sag var det muligt at se, hvad der var besluttet, men ikke hvorfor. Sammenhængen mellem det ansøgte, tilskuddet fra "danmark", og det bevilligede beløb fremstod ikke klart.

Eksempel

Sag nr. 13: Borger ansøgte om personligt tillæg til tandbehandling, kr. 4.500. Sygesikringen "danmark" gav tilskud med kr. 374. Kommunen bevilgede kr. 4.016.

Mange afgørelser opfylder vejledningens krav til fulde. Afgørelserne indeholder oplysning om, hvad der er ansøgt om, hvad der er besluttet, baggrunden for beslutningen og hvorledes beløbet kommer til udbetaling.

Det må antages, at forvaltningsmyndigheder må sikre sig, at de er i stand til at forstå og blive forstået af udlændinge, som henvender sig til myndighederne om sager, der tages under behandling, jf. forvaltningslovens § 7, stk. 1, samt punkt 32 i vejledning om forvaltningsloven.

Eksempel

Sag nr. 51: Ansøger forstod kun lidt dansk og talte ikke dansk. Kommunen havde benyttet tolkebistand i forbindelse med sagsbehandlingen, men havde udfærdiget afgørelsen på dansk.

8.2. Hjemmelsgrundlaget

En afgørelse om bevilling af personligt tillæg kan meddeles borgeren både skriftligt og mundtligt.

Hvis kommunen giver borgeren en mundtlig afgørelse, har borgeren krav på en skriftlig begrundelse, idet det af forvaltningslovens § 23 fremgår, at den, der har fået en afgørelse meddelt mundtligt, kan forlange at få en skriftlig begrundelse for afgørelsen, medmindre afgørelsen fuldt ud giver den pågældende part medhold.

En begæring om en skriftlig begrundelse skal fremsættes over for myndigheden inden 14 dage efter, at parten har modtaget underretning om afgørelsen.

Når en kommunen meddeler en borger en mundtlig afgørelse, følger det af FOB 1993.287, at kommunen er forpligtet til at notere afgørelsen i et offentlighedsnotat i henhold til offentlighedslovens § 6.

Det følger af forvaltningslovens § 22, at en afgørelse, når den meddeles skriftligt, skal være ledsaget af en begrundelse, medmindre afgørelsen fuldt ud giver den pågældende part medhold.

Om begrundelsens indhold fremgår det i forvaltningslovens § 24, at en begrundelse for en afgørelse skal indeholde en henvisning til de retsregler, i henhold til hvilke afgørelsen er truffet. I det omfang, afgørelsen efter disse regler beror på et administrativt skøn, skal begrundelsen tillige angive de hovedhensyn, der har været bestemmende for skønsudøvelsen. Endvidere skal begrundelsen om fornødent indeholde en kort redegørelse for de oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, som er tillagt væsentlig betydning for afgørelsen.

Henvisningen til de regler efter hvilke en afgørelse er truffet, skal være så klar og præcis, at borgeren uden videre kan finde frem til reglerne. Det betyder, at lovens nummer og dato som alt overvejende hovedregel skal angives, og der skal henvises til de anvendte bestemmelser, dvs. paragraf, stykke m.v.

8.3. Klageadgang

Om klagevejledning er det i forvaltningslovens § 25, stk. 1, bestemt, at skriftlige afgørelser, som kan påklages til en anden forvaltningsmyndighed, skal være ledsaget af en vejledning om klageadgang med angivelse af klageinstans og oplysning om fremgangsmåden ved indgivelse af klage, herunder om en eventuel tidsfrist.

Det følger af den almindelige vejledningsforpligtigelse, at der også, når afgørelsen meddeles mundtligt, om fornødent skal meddeles klagevejledning.

Det er dog ikke et krav, at der meddeles klagevejledning, hvis afgørelsen giver ansøgeren fuldt ud medhold.

Ved gennemgangen af sagerne var der i flere tilfælde bevilget noget andet end eller kun en del af det ansøgte, uden at afgørelsen i alle tilfælde var begrundet og/eller vedlagt behørig klagevejledning.

Eksempel

Sag nr. 33: Ansøgt om personligt tillæg til betaling af to fakturaer i forbindelse med aflastningsophold. Bevilget husleje i to måneder vedrørende tidligere bopæl. Ingen begrundelse for afslag på betaling af fakturaerne. Klagevejledning vedlagt.

Eksempel

Sag nr. 71: Ansøgt om personligt tillæg til dobbelt husleje. Bevilget beboerindskudslån efter anden lovgivning samt betaling af fraflytningsregning. Klagevejledning ikke vedlagt.

Eksempel

Sag nr. 8: Ansøgt om personligt tillæg til ferie. Den ansøgte udgift udgjorde kr. 4.700. Kommunen bevilgede kr. 1.000. Klagevejledning ikke vedlagt.

Afgørelser om personligt tillæg kan påklages til anden forvaltningsmyndighed, jf. § 50, stk. 1.

Påklage sker efter reglerne i kapitel 10 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (retssikkerhedsloven).

Det følger af retssikkerhedslovens § 60, stk. 1, at påklage sker til Det Sociale Nævn.

Af retssikkerhedslovens § 67, stk. 1, fremgår det, at klage til Det Sociale Nævn skal ske inden 4 uger efter, at klageren har fået meddelelse om afgørelsen.

Bestemmelsen opstiller ikke særlige formkrav for at klage. En klage kan derfor indgives både mundtligt og skriftligt.

En kommune anfører i klagevejledningen; "Du kan klage over ovenstående afgørelse til Det Sociale Nævn inden 4 uger fra dette brevs modtagelse. Af praktiske grunde skal en eventuel klage indsendes til ...". "Du bedes begrunde din klage og påføre dit cpr. nr."

Ovenstående klagevejledning stiller krav, som ikke har hjemmel i lov, idet der ikke kan kræves en skriftlig klage eller særskilt begrundelse for klagen.

9. Kommunernes retningslinjer

9.1. Generelt om interne retningslinjer

Nævnet har til brug for praksisundersøgelsen indhentet en kopi af kommunernes interne retningslinjer for bevilling af personlige tillæg til folkepensionister efter lov om social pension (pensionsloven) og bevilling af hjælp i særlige tilfælde efter lov om aktiv socialpolitik (aktivloven).

Dette er sket for at få et indblik i, hvilket værktøj sagsbehandlerne har haft som hjælp til at træffe afgørelse.

Kun Ikast-Brande Kommune og Viborg Kommune har udarbejdet egentlige interne retningslinjer.

Struer Kommune har besvaret Nævnets anmodning ved at fremsende et beslutningsreferat fra dets socialudvalg; Holstebro Kommune ved at fremsende en udskrift fra social- og sundhedsudvalgets beslutningsprotokol.

Hedensted Kommune og Herning Kommune har ikke interne retningslinjer. Herning Kommune har dog bemærket, at disse er under udarbejdelse.

9.2. Lovgivning og praksis fra Ankestyrelsen

Nævnet har foretaget en undersøgelse af, om retningslinjerne kan anses for at være i overensstemmelse med lovgivning og praksis fra Ankestyrelsen.

Det er i overensstemmelse med lovgivningen, at der udarbejdes interne retningslinjer for, hvordan sager om personlige tillæg til folkepensionister skal administreres. Dette vil kunne sikre, at sagerne behandles ens, hvilket er i overensstemmelse med lighedsgrundsætningen. Det skal dog fremhæves, at interne retningslinjer kun kan tillægges vejledende værdi, og at der i hver enkelt sag skal foretages en konkret og individuel vurdering.

Interne retningslinjer er således ikke hævet over lovgivning og den dertilhørende praksis fra Ankestyrelsen.

Det er derfor vigtigt, at man som sagsbehandler ikke udelukkende henholder sig til de interne retningslinjer ved behandlingen af en sag, men desuden holder sig opdateret i forhold til lovgivning og praksis fra Ankestyrelsen.

9.3. Værdien af interne retningslinjer

Nævnet har desuden foretaget en undersøgelse af, om afgørelserne er i overensstemmelse med retningslinjerne; se i den forbindelse gennemgangen af udvalgte eksempler under afsnit 7, "Den materielle vurdering".

De 4 kommuner, som havde indsendt interne retningslinjer, havde tilsammen indsendt 49 sager.

I 16 af disse var afgørelserne i høj grad i overensstemmelse med retningslinjerne. I 9 sager var afgørelserne i nogen grad i overensstemmelse med retningslinjerne, mens dette i ringe grad var tilfældet i 7 af sagerne. I 17 sager var afgørelserne slet ikke i overensstemmelse med retningslinjerne.

Nævnet skal hertil bemærke, at nogle af de 17 sager var så dårligt oplyste, at det reelt ikke var muligt at tage stilling til, hvorvidt disse var i overensstemmelse med retningslinjerne eller ej. Disse sager blev vurderet som værende ikke i overensstemmelse med retningslinjerne.

9.4. I interne retningslinjers betydning for afgørelsernes rigtighed

Nævnet har herefter foretaget en undersøgelse af, hvilken virkning det fik for afgørelsernes rigtighed, om afgørelsen var i overensstemmelse med retningslinjerne.

Da det kun var Ikast-Brande Kommune og Viborg Kommune, der har indsendt egentlige retningslinjer for det pågældende område, er der kun foretaget en vurdering af retningslinjerne i forhold til sagerne fra disse to kommuner – i alt 27 sager.

Af disse 27 sager, var der 6, der ikke var i overensstemmelse med retningslinjerne. I intet tilfælde, hvor afgørelsen ikke var i overensstemmelse med retningslinjerne, var afgørelsen alligevel rigtig:

- I 1 sag var de økonomiske betingelser for bevilling ikke opfyldte.
- I 2 sager var de materielle betingelser for bevilling ikke opfyldte.
- 2 sager var for uoplyste til, at kommunen havde kunne træffe afgørelse.
- 1 afgørelse ville være blevet ændret fra delvis til fuld bevilling, såfremt den var blevet påklaget til Nævnet.

9.5. Vejledende rådighedsbeløb

Selvom kommunernes interne retningslinjer vil blive gennemgået enkeltvist nedenfor, har Nævnet fundet det hensigtsmæssigt at beskrive kommunernes vejledende rådighedsbeløb i forhold til gældende praksis under ét.

Som det også tidligere er blevet nævnt, følger det af § 14, stk. 1, at personligt tillæg kan ydes til folkepensionister, hvis økonomiske forhold er særlig vanskelige.

Via klagesystemet, som indbefatter indbringelse af klager over kommunernes afgørelser ved de sociale nævn og Ankestyrelsen, dannes der løbende praksis for, hvad der må anses for at være acceptabelt, at henholdsvis enlige/gifte/samlevende folkepensionister har af rådighedsbeløb om måneden, når rimelige/af kommunen godkendte, faste udgifter er blevet fratrukket indkomsten.

For en nærmere gennemgang af Ankestyrelsens praksis vedr. rådighedsbeløb, se afsnit 5, "Retsgrundlag".

Som det fremgår nedenfor har Nævnet modtaget oplysninger om vejledende rådighedsbeløb fra 4 ud af de 6 deltagende kommuner:

Ikast-Brande Kommune har pr. 1. januar 2009 fastsat et vejledende rådighedsbeløb på 3.500 kr. for enlige og 5.800 kr. for gifte/samlevende.
Beløbene forhøjes med 800 kr. for hvert barn under 18 år.
Beløbene reguleres endvidere hvert år den 1. januar.

Viborg Kommune har fastsat et vejledende rådighedsbeløb på 3.600 kr. for enlige og 5.000 kr. for ægtepar.
Beløbene forhøjes med 500 kr. pr. barn i husstanden.

Struer Kommune har fastsat et vejledende rådighedsbeløb på 4.500 kr. for enlige og 7.000 kr. for ægtepar.

Endelig har Holstebro Kommune fastsat et vejledende rådighedsbeløb på 3.500 kr. for enlige og 5.300 kr. for gifte.
I forhold til ansøgninger om personligt tillæg i form af en løbende ydelse (supplement til pensionen) er beløbet forhøjet til henholdsvis 5.000 kr. og 6.500 kr.

9.6. Ikast-Brande Kommune

9.6.1. Samlevende eller ægtefæller

Kommunen har i retningslinjerne fastsat et fælles rådighedsbeløb for ægtefæller/samlevende.

Nævnet skal hertil bemærke, at samlevende ikke har forsørgelsespligt overfor hinanden. Kommunen skal derfor vurdere samlevende hver for sig, jf. Ankestyrelsens principafgørelse P-1-02. Der skal i forbindelse med stillingtagen til den økonomiske situation foretages en beregning af hver af de samlevendes indtægter og udgifter. Der skal foretages en ligestilling af de faste udgifter i form af husleje og eventuelle andre fællesudgifter samtidig med, at hver samlever selv skal afholde sine personlige udgifter, f.eks. betaling af børne- eller uddannelsesbidrag til et særbarn.

Denne beregningsform får betydning, hvor f.eks. den ene samlever er folkepensionist, mens den anden samlever f.eks. stadig er på arbejdsmarkedet.

Nævnet skal derfor anbefale, at kommunen tilføjer forskellens betydning i retningslinjerne.

9.6.2. Faste udgifter

Der er i retningslinjerne lavet en opstilling af hvilke udgifter, der kan anses for "godkendte, rimelige og nødvendige udgifter".

Nævnet finder, at det kan være praktisk for sagsbehandleren at have en liste over faste udgifter, der som hovedregel kan anses for værende rimelige, og som derfor kan godkendes og indgå ved beregningen af ansøgerens rådighedsbeløb.

Nævnet skal dog anbefale, at det i retningslinjerne præciseres, at listen ikke er udtømmende, hvorfor andre udgifter, efter en konkret og individuel vurdering af omstændighederne i sagen, kan godkendes som rimelige.

F.eks. kan det indgå i den samlede vurdering, at ansøger bor i et meget afsidesliggende geografisk område, hvor de offentlige transportmuligheder er meget begrænsede.

9.6.3. Egenbetaling efter § 14 a

Det fremgår af retningslinjerne, at der også i særlige tilfælde kan bevilges et personligt tillæg til egenbetalingen, når der er fratrukket tilskud efter sundhedsloven og tilskud efter reglerne om helbredstillæg.

Det bør præciseres, at det ikke kun er i særlige tilfælde, at en ansøger kan bevilges personligt tillæg til en eventuel egenbetaling efter § 14 a. Da det forudsættes, at ansøgeren alene har opnået tilskud efter reglerne om helbredstillæg til en nødvendig/rimelig behandling, er den eneste betingelse herefter, at ansøger – efter en konkret vurdering af sine økonomiske forhold – ikke kan anses for selv at være i stand til at afholde udgiften til egenbetalingen.

9.6.4. Det ansøgte rimelighed/nødvendighed

Det fremgår endvidere af retningslinjerne, at § 14, stk. 1, og førtidspensionsloven § 17, stk. 2, ikke sætter grænser for, hvad der kan søges om personligt tillæg til. Dog må udgiften ikke kunne dækkes af anden lovgivning.

Som tidligere nævnt, fremgår det ikke udtrykkeligt af ordlyden i § 14, stk. 1, at personligt tillæg kun kan bevilges, såfremt den ansøgte udgift kan anses for rimelig og nødvendig.

Det følger dog af praksis fra Ankestyrelsen, at dette – udover den økonomiske betingelse – også er en betingelse for, at der kan ydes bevilling af personligt tillæg.

Det bør derfor præciseres i kommunens retningslinjer, at sagsbehandleren skal forholde sig til det ansøgte rimelighed/nødvendighed. F.eks. kan bevilling til flytteudgifter ikke i enhver situation anses for rimelige og nødvendige. Dette vil afhænge af en konkret vurdering af sagens samlede omstændigheder.

Nævnet har ikke kommentarer til det øvrige indhold af retningslinjerne.

9.7. Viborg Kommune

9.7.1. Uforudsigelig

Det anføres i retningslinjerne, at det ansøgte skal være både rimeligt, nødvendigt og uforudsigeligt. I den forbindelse skal der anlægges et konkret og individuelt skøn.

Hertil skal Nævnet bemærke, at der i § 14, stk. 1, ikke er opstillet nogen betingelser til det ansøgte karakter. Dog kan det udledes af Ankestyrelsens praksis på området, at det ansøgte skal have en vis rimelig-/nødvendighed.

Omvendt kan der ikke stilles noget krav om, at den ansøgte udgift har være uforudsigelig på linje med bestemmelsen i aktivloven § 81.

Som eksempel kan anføres, at en diabetiker, når denne bliver folkepensionist, mister retten til at få dækket sine merudgifter til bl.a. diætkost efter servicelovens § 100. Mulig-

den er herefter at søge om tilskud til udgiften efter reglerne om personligt tillæg. Den ansøgte udgift kan således ikke siges at være uforudsigelig.

Det anbefales derfor, at kommunen bringer sine retningslinjer i overensstemmelse med ovennævnte.

9.7.2. Sagens oplysning

Kommunen har i afsnittet om oplysningsgrundlag opstillet en liste over forhold, som skal belyses i forbindelse med sagens opstart/behandling. Af listen fremgår det bl.a., at sagsbehandleren skal tjekke, at anskaffelsen af det ansøgte ikke allerede er sket.

Nævnet skal hertil bemærke, at det følger af ansøgningsprincippet, at man som hovedregel ikke kan opnå tilskud til en ansøgt genstand eller behandling, såfremt man har påtaget sig udgiften hertil, forinden der er indgivet ansøgning herom.

Denne hovedregel vil dog kunne fraviges i særlige tilfælde. F.eks. hvis en tandbehandling har været uopsættelig, og ansøger således først har haft mulighed for at ansøge om tilskud hertil efter påbegyndt behandling.

Det bør derfor præciseres i kommunens retningslinjer, at der dog altid skal tages stilling til, om der kan dispenseres fra ansøgningsprincippet.

9.7.3. Rådighedsbeløb

Det fremgår videre af retningslinjerne, at sagsbehandleren skal tjekke, at borgens rådighedsbeløb ikke overstiger kommunens vejledende niveau.

Nævnet skal hertil bemærke, at det ikke kan antages, at en ansøger, der har et rådighedsbeløb, der overstiger det vejledende beløb, altid selv kan afholde den ansøgte udgift. Som eksempel kan nævnes en enlig ansøger, hvis rådighedsbeløb udgør 3.650 kr. Denne ansøger vil ikke nødvendigvis selv kunne afholde en stor udgift til tandbehandling, bare fordi pågældendes rådighedsbeløb umiddelbart overstiger kommunens vejledende rådighedsbeløb på 3.600 kr.

Det bør derfor præciseres i retningslinjerne, at kommunens vejledende rådighedsbeløb netop kun er vejledende og derfor skal fraviges i tilfælde, hvor sagens omstændigheder nødvendiggør dette.

Kommunen har i sit høringssvar oplyst, at i praksis vurderes ansøgningerne altid ud fra det vejledende rådighedsbeløb og fraviges i tilfælde, hvor sagens omstændigheder nødvendiggør dette, hvilket er helt i overensstemmelse med anbefalingen.

9.7.4. Faste udgifter

Kommunen har lavet en liste over faste udgifter, der skønnes nødvendige.

Nævnet finder, at det kan være praktisk for sagsbehandleren at have en tjekliste over faste udgifter. Det bør dog fremhæves, at der ikke er tale om en udtømmende liste over hvilke udgifter, der kan anses for rimelige/nødvendige og dermed kan indgå ved kommunens beregning af ansøgerens rådighedsbeløb.

F.eks. kan det indgå i den samlede vurdering, at ansøger bor i et meget afsidesliggende geografisk område, hvor de offentlige transportmuligheder er meget begrænsede.

9.7.5. Særligt om medicinudgifter

Kommunen har anført, at egenbetaling for receptpligtig medicin anses for en udgift, der skønnes nødvendig.

Nævnet skal hertil bemærke, at det må bero på en konkret vurdering, hvorvidt medicinudgifter må anses for at være rimelige, faste udgifter, som kan indgå ved beregningen af rådighedsbeløbet, eller hvorvidt disse skal afholdes af selve rådighedsbeløbet.

I den forbindelse henviser Nævnet til Ankestyrelsens praksis, offentliggjort som principafgørelserne P-8-02 og P-22-02. Begge afgørelser forudsætter, at medicinudgifter kan udgøre rimelige, faste udgifter, som kan indgå ved beregningen af rådighedsbeløbet.

Hvorvidt alene receptpligtig medicin kan inddrages ved behandlingen af en ansøgning om personligt tillæg, er der endnu ikke taget stilling til i praksis.

Nævnet henviser i den forbindelse til Ankestyrelsens principafgørelse P-2-02: Ansøgning om personligt tillæg til medicin og naturprodukter. Kommunen gav afslag på det ansøgte, men Nævnet hjemviste sagen til fornyet behandling for så vidt angik vurdering af, om de økonomiske forhold var særlig vanskelige.

Efter fornyet behandling af sagen, gav kommunen på ny afslag på det ansøgte ud fra en økonomisk vurdering. Nævnet ændrede kommunens afgørelse og fandt, at ansøger var berettiget til halvdelen af den månedlige udgift til homøopatisk medicin.

Ankestyrelsen fandt ikke anledning til at ændre Nævnets afgørelse, men bemærkede dog bl.a., at Ankestyrelsen med afgørelsen ikke havde taget stilling til, om udgiften til homøopatisk medicin var en sådan rimelig og nødvendig udgift, hvortil der kunne ydes personligt tillæg.

Nævnet anbefaler, at kommunen i retningslinjerne præciserer, at medicinudgifter ikke kun kan være genstand for en ansøgning om personligt tillæg. Medicinudgifter kan også udgøre en rimelig, fast udgift, som efter omstændighederne skal indgå ved beregningen af ansøgers rådighedsbeløb.

9.7.6. Faste takster (skøn under regel)

Det fremgår videre af retningslinjerne, at der i forbindelse med flyttehjælp bevilges til billigste flytning, evt. leje af trailer, max. 2000 kr.

Nævnet anbefaler, at det fremhæves i retningslinjerne, at der ikke kan anvendes faste takster, men at der i stedet skal foretages en konkret og individuel vurdering af ansøgerens behov.

9.7.7. Diabeteskost

I forhold til ansøgninger om personligt tillæg til diabeteskost fremgår det af retningslinjerne, at disse udgifter dækkes ifølge Diabetesforeningens takster.

I efteråret 2008 offentliggjorde Servicestyrelsen en rapport om merudgifter til diabeteskost, som konkluderede, at diabetikers udgifter til diætkost var væsentligt lavere end hidtil antaget.

Nævnet skal derfor anbefale, at kommunen, når retningslinjerne skal revideres, opdaterer punktet om diabeteskost.

9.7.8. Skøn under regel

Med hensyn til ansøgning om personligt tillæg i form af løbende ydelse (supplement til brøkpension), fremgår det af retningslinjerne, at brøkpensionen suppleres op til (kommunens vejledende) rådighedsbeløb.

Nævnet skal præcisere, at der i hvert enkelt tilfælde skal foretages en konkret og individuel vurdering af ansøgerens økonomiske forhold. Sådant som kommunen formulerer sig, er der tale om skøn under regel, idet teksten lægger op til, at alle, som modtager brøkpension, er berettiget til at få deres rådighedsbeløb suppleret op til kommunens vejledende rådighedsbeløb, som i det konkrete tilfælde er 3.600 kr.

Nævnet anbefaler, at kommunen præciserer, at dette ikke altid vil være tilfældet.

9.7.9. Tilbagebetaling

Kommunen har i retningslinjerne anført, at afdrag på personligt tillæg ydet med tilbagebetalingspligt skal fastsættes i henhold til tilbagebetalingsbekendtgørelsen.

Som nævnt tidligere under afsnit 5, "Retsgrundlag", er Viborg Kommune den eneste af de deltagende kommuner, som har henvist til tilbagebetalingsbekendtgørelsen i kommunens retningslinjer.

Nævnet finder, at det er et fint supplement for sagsbehandleren, at henvisningen til bekendtgørelsen findes i retningslinjerne.

9.7.10. Subsidiær ydelse

Det fremgår af retningslinjerne, at mulighederne for ydelser efter anden lovgivning som udgangspunkt skal være opbrugt, før personlige tillæg kan ydes.

I den forbindelse henviser Nævnet til Ankestyrelsens praksis på området, offentliggjort som principafgørelse P-18-02: Det fremgår heraf, at personligt tillæg er subsidiært i forhold til støtte efter anden lovgivning. Kommunen var i den konkrete sag derfor berettiget til at tage hensyn til pensionistens mulighed for at optage lån til betaling af ejendomsskatter i kommunen. Udgiften til ejendomsskatter skulle således ikke medtages som en nødvendig udgift ved beregningen af pensionistens rådighedsbeløb.

Det bør derfor præciseres i kommunens retningslinjer, at det ikke kun er en hovedregel, at støttemulighederne efter andre bestemmelser skal være opbrugt, forinden eventuel bevilling af personligt tillæg kan komme i betragtning.

Nævnet har ikke kommentarer til det øvrige indhold af retningslinjerne.

9.8. Struer Kommune

Struer Kommune har ikke fremsendt egentlige interne retningslinjer for hverken bevilling af personlige tillæg til folkepensionister efter pensionsloven eller for bevilling af hjælp i særlige tilfælde efter aktivloven.

Kommunen har i stedet fremsendt en kopi af et mødereferat fra kommunens socialudvalg fra efteråret 2004.

Det fremgår heraf, at socialudvalget, på baggrund af de nye regler som trådte i kraft for førtidspensionister pr. 1. januar 2003, vedtog nye vejledende rådighedsbeløb for bevilling af personlige tillæg til førtidspensionister. Samtidigt harmoniseredes rådighedsbeløbene for bevillinger af personligt tillæg og enkeltydelser efter henholdsvis pensions- og aktivloven.

Pr. 1. januar 2005 er det vejledende rådighedsbeløb for enlige 4.500 kr. og for ægtepar 7.000 kr.

Kommunen har ikke oplyst, hvorvidt rådighedsbeløbene efterfølgende er blevet regulerede.

9.9. Holstebro Kommune

Holstebro Kommune har ikke fremsendt egentlige interne retningslinjer for hverken bevilling af personlige tillæg til folkepensionister efter pensionsloven eller for bevilling af hjælp i særlige tilfælde efter aktivloven.

Kommunen har i stedet fremsendt en kopi af en udskrift fra social- og sundhedsudvalgets beslutningsprotokol fra et møde afholdt den 16. januar 2007.

Det fremgår heraf, at kommunalreformen pr. 1. januar 2007 – hvorved Ulfborg-Vemb, Vinderup og Holstebro Kommuner blev sammenlagt – gav anledning til harmoniseringstiltag i forhold til kompetenceregler og vejledende rådighedsbeløb i forbindelse med behandling af sager om personligt tillæg efter § 14 og førtidspensionslovens § 17, stk. 2. Herudover desuden i forhold til behandling af sager om enkeltydelser efter aktivlovens §§ 81-84.

Det blev således besluttet, at der fremover i forhold til sager om personligt tillæg/enkeltydelser skulle gælde et vejledende rådighedsbeløb for enlige på 3.500 kr. og for ægtepar på 5.300 kr.

Særligt i forhold til ansøgninger om personligt tillæg som supplement til pensionen (løbende ydelser) skulle der gælde et vejledende rådighedsbeløb for enlige på 5.000 kr. og for ægtepar på 6.500 kr.

Kommunen har ikke oplyst, hvorvidt rådighedsbeløbene er blevet regulerede.

De i høringsfasen indsendte skriftlige retningslinjer vil ikke blive indarbejdet i rapporten.

9.10. Hedensted Kommune

Hedensted Kommune har ikke fremsendt interne retningslinjer for hverken bevilling af personlige tillæg til folkepensionister efter pensionsloven eller for bevilling af hjælp i særlige tilfælde efter aktivloven.

Kommunen har i høringssvaret til rapporten oplyst, at den ikke har nedskrevne interne retningslinjer. Der er i gruppen af sagsbehandlere på området aftalt mundtlige retningslinjer for bevilling af ydelserne. Aftalerne sker på teammøder og kvalificeres bl.a. af arbejdsgangsanalyser som løbende udarbejdes og tilpasses området.

9.11. Herning Kommune

Herning Kommune har ingen interne retningslinjer vedrørende personlige tillæg til folkepensionister efter pensionsloven. Kommunen har oplyst, at der er ved at blive udarbejdet vejledende retningslinjer på området. Disse forventes udarbejdede inden sommerferien 2009.

Kommunen har oplyst, at den har interne retningslinjer vedrørende hjælp i særlige tilfælde efter aktivloven. Disse er dog under revidering, hvorfor kommunen ikke har fremsendt kopi heraf.

Nævnet har således ikke forholdt sig til kommunens interne retningslinjer vedrørende hjælp i særlige tilfælde efter aktivloven.

De i høringsfasen indsendte skriftlige retningslinjer vil ikke blive kommenteret i rapporten.

Bilag 1 – Måleskema

Måleskema til undersøgelse af kommunernes praksis i sager om personligt tillæg til pensionen Statsforvaltningen Midtjylland	
Bevillingssager	
Identifikation af sagen	
Kommune	
Kommune nr.	
Sagsnummer	
Sagsbehandler (initialer)	
1. Grundoplysninger	
1.1. Borgerens fødselsdato	
1.2. Køn	1. Mand 2. Kvinde
2. Oplysninger om kommunens afgørelse	
2.1. Dato for kommunens afgørelse?	1. Dato 2. Uoplyst Bemærkninger:
2.2. Hvad går kommunens afgørelse ud på?	
2.3. Hvad er der søgt om?	1. Udgifter i forbindelse med flytning 2. Forbrugsrestancer 3. Supplement til brøkpension 4. Andet Bemærkninger:
2.4. Hvor stort er pensionistens rådighedsbeløb?	1. Beløb 2. Uoplyst Bemærkninger:
2.5. Har kommunen truffet afgørelse om tilbagebetalingspligt?	1. Ja 2. Nej (spring til spm. 3.1) Bemærkninger:

2.6. Hvis "ja" i spm. 2.5 er tilbagebetalingspligten så truffet i medfør af § 43, stk. 1, nr. 1, 2 eller 3?	1. nr. 1 2. nr. 2 3. nr. 3 Bemærkninger:
3. Den materielle vurdering af kommunens afgørelse	
3.1. Er afgørelsen om bevilling af personligt tillæg samlet set rigtig?	1. Ja, afgørelsen er i overensstemmelse med regler og praksis 2. Nej, afgørelsen ville blive ændret eller sagen hjemvist, hvis det havde været en klagesag Bemærkninger:
3.2. I hvilket omfang er sagen oplyst?	1. Ingen oplysninger mangler 2. Enkelte mindre væsentlige oplysninger mangler 3. Flere og/eller væsentlige oplysninger mangler 4. Afgørende oplysninger mangler Bemærkninger:
3.3. Er de materielle betingelse, bortset fra de økonomiske, i § 14, stk. 1, i pensionsloven opfyldt?	1. I høj grad 2. I nogen grad 3. I ringe grad 4. Nej Bemærkninger:
3.4. Er de økonomiske betingelser opfyldt?	1. I høj grad 2. I nogen grad 3. I ringe grad 4. Nej 5. Ikke relevant Bemærkninger:
3.5. Er betingelserne for tilbagebetaling opfyldt i henhold til § 43, stk. 1, i pensionsloven?	1. Ja, og kommunen har stillet krav om tilbagebetaling 2. Ja, men kommunen har ikke stillet krav om tilbagebetaling 3. Nej, men kommunen har stillet krav om tilbagebetaling 4. Kommunen har stillet krav om tilbagebetaling, men der mangler dokumentation for tilbagebetalingskravet 5. Ikke relevant Bemærkninger:
4. Vurdering af formelle regler	
4.1. Hvilken form har afgørelsen?	1. Skriftlig afgørelse 2. Skriftligt notat i kommunens journal 3. Anden form

	Bemærkninger:
4.2. Fremgår det, hvilken afgørelse der er truffet?	1. I høj grad 2. I nogen grad 3. I ringe grad 4. Nej Bemærkninger:
4.3. Fremgår det, med hvilken hjemmel afgørelsen er truffet?	1. I høj grad 2. I nogen grad 3. I ringe grad 4. Nej Bemærkninger:
4.4. Giver sagen i øvrigt anledning til bemærkninger om formaliteten?	1. Ja 2. Nej Bemærkninger:
5. Bemærkninger til sagen	
5.1. Er der yderligere bemærkninger til sagen?	1. Ja 2. Nej Bemærkninger:
6. Vurdering af kommunens generelle retningslinjer	
6.1. Har kommunen vedtaget retningslinjer på området?	1. Ja 2. Nej (spring til slut) Bemærkninger:
6.2. Hvis ja, er retningslinjerne da i overensstemmelse med regler og praksis?	1. I høj grad 2. I nogen grad 3. I ringe grad 4. Nej Bemærkninger:
6.3. Hvis ja, er afgørelsen da i overensstemmelse med retningslinjerne?	1. I høj grad 2. I nogen grad 3. I ringe grad 4. Nej Bemærkninger:

Bilag 2 – Indkaldelsesbrev

Til chefen for den relevante afdeling:

Vedr. praksisundersøgelse om bevilling af personlige tillæg efter pensionslovens § 14, stk. 1.

Det Sociale Nævn ved Statsforvaltningen Midtjylland gennemfører i 2009 en praksisundersøgelse vedrørende bevilling af personlige tillæg efter pensionslovens § 14, stk. 1, og anmoder hermed X Kommune om at deltage i undersøgelsen.

Fokus i undersøgelsen vil være, om grundlaget for bevilling af personlige tillæg er til stede. Der henvises til vedlagte måleskema.

Følgende sager indkaldes:

Det Sociale Nævn skal anmode kommunen om at indsende 14 sager, hvor der udelukkende er bevilget personlige tillæg efter pensionslovens § 14, stk. 1. Undersøgelsen omfatter ikke sager, hvori der er ydet tillæg i medfør af pensionslovens § 14, stk. 2-3, eller § 14 a. Undersøgelsen omfatter heller ikke §14, stk. 1-sager, hvori det bevilgede tillæg er ydet til pensionistens egenbetaling, som en afledt følge af en bevilling i medfør af lovens § 14 a, stk. 1, om helbredsudgifter.

Sagerne må ikke være påklagede og videresendt til Nævnet med henblik på behandling.

Sagernes udvælgelse:

For at sikre en tilfældig udvælgelse af sagerne, skal kommunen udvælge sagerne således, at første sag vedrører den nyeste afgørelse truffet før 15. januar 2009, den anden sag vedrører den næst nyeste afgørelse før 15. januar 2009 og så fremdeles, indtil de 14 sager er fundet.

Sagerne bedes fremsendt, således at de er Nævnet i hænde senest mandag den 25. marts 2009.

Samtlige akter, som er anvendt ved behandlingen af de indsendte sager, bedes fremsendt til Nævnet, herunder eksempelvis ansøgningen, journalark, afgørelsen, de økonomiske oplysninger, kommunens rådighedsbeløbsberegning samt evt. sagsakter fra tidligere lignende sager (maksimalt 12 måneder forud for afgørelsestidspunktet) mv.

Desuden skal Nævnet anmode kommunen om at indsende eventuelle interne retningslinier for bevilling af personlige tillæg efter pensionsloven og bevilling af hjælp i særlige tilfælde i henhold til aktivloven.

Nævnet henleder opmærksomheden på, at det ved vurderingen af de fremsendte sager vil blive lagt til grund, at Nævnet har modtaget samtlige sagsakter, og sagen derfor kan bedømmes på samme grundlag, som kommunen har haft. Nævnet vil ikke indhente supplerende oplysninger eller rette henvendelse til kommunen om eventuelle manglende akter.

Hvis Nævnet finder, at nogle af de fremsendte sager falder uden for undersøgelsens målgruppe kan der blive tale om, at Nævnet returnerer de pågældende sager med anmodning om et tilsvarende antal erstatningssager.

Sagerne bedes fremsendt til Nævnet samlet pr. post med kopi af samtlige akter. Det er ikke nødvendigt at anonymisere akterne, idet alle akter vil blive makuleret efter undersøgelsens afslutning og afrapportering.

Metode og opfølgning:

I forbindelse med Nævnets vurdering af en indsendt sag vil der bl.a. blive anvendt et måleskema, hvori indgår måleelementer udvalgt i forhold til praksisundersøgelsen. Som ovenfor anført vedlægges en kopi af måleskemaet, der anvendes ved vurderingen.

Det forventes, at resultaterne fra undersøgelsen vil blive sendt i høring hos de deltagende kommuner i løbet af efteråret 2009. Den endelige rapport om undersøgelsen vil først herefter blive offentliggjort. Undersøgelsen vil desuden blive gjort tilgængelig på Statsforvaltningernes hjemmeside www.statsforvaltning.dk.

Det bemærkes i øvrigt, at de praksisundersøgelser, som kommunen har deltaget i, skal forelægges kommunalbestyrelsen i et møde, jf. retssikkerhedslovens § 79 a.

Der skal samtidig gøres opmærksom på, at kommunens resultat i praksisundersøgelsen vil danne grundlag for en benchmarking af kvaliteten i kommunernes sagsbehandling.

Kontaktperson i kommunen:

Af hensyn til den fremtidige dialog om praksisundersøgelsen skal Nævnet anmode om, at der udpeges en kontaktperson i kommunen hurtigst muligt. Navn, stilling, afdeling, e-mail og tlf.nr. bedes oplyst til Det Sociale Nævn, St. Blichers Vej 6, postboks 151, 6950 Ringkøbing, naevnmidt@statsforvaltning.dk eller til nedenstående kontaktpersoner i Nævnet.

Der bedes henvist til j.nr. 2009-513/5.

Undersøgelsens baggrund og omfang:

Undersøgelsen sker som led i Nævnets forpligtelse efter retssikkerhedslovens § 78, stk. 1, til inden for sit område at koordinere, at afgørelser, som kan indbringes for Nævnet, træffes i overensstemmelse med lovgivning og praksis. Koordinationsopgaven foretages i samarbejde med Ankestyrelsen.

Praksisundersøgelsen omfatter seks af Ankestyrelsen udvalgte kommuner, og der indkaldes i alt 84 sager. Følgende kommuner er udvalgt til undersøgelsen: Hedensted, Herning, Holstebro, Ikast-Brande, Struer og Viborg.

Yderligere information om praksisundersøgelser findes på Ankestyrelsens hjemmeside www.ast.dk under menuen praksisundersøgelser.

Eventuelle spørgsmål vedrørende indsendelse af sagerne bedes rettet til

Fuldmægtig Jens Ottosen Nielsen, direkte tlf.nr. 7256 8519

Fuldmægtig Susanne Andersen, direkte tlf.nr. 7256 8500

Fuldmægtig Malene Spangberg, direkte tlf.nr. 7256 8505

Med venlig hilsen

Jytte Pedersen
Kontorchef

Bilag 3 – Liste over anvendte principafgørelser m.v.

33-09
P-1-94
P-8-03
P-10-06
A-25-08
P-22-02
P-22-07
I-1-04
A-22-07
O-73-95
P-12-03
P-1-04
168-09
O-13-93
P-1-96
16-09
P-7-02
P-26-03
P-39-04
P-14-07
A-36-02
P-3-97
P-30-98
P-5-04
P-1-88 (kasseret)
UfR 1983.1096 VLD
FOB 1993.287
P-1-02
P-8-02
P-2-02
P-18-02

Statsforvaltningen
Midtjylland
St. Blichers Vej 6
Postboks 151
6950 Ringkøbing
Tel 7256 8300
midtjylland@statsforvaltning.dk

www.statsforvaltning.dk